

Saimaan ammattikorkeakoulu
Liiketalous Lappeenranta
Liiketalouden koulutusohjelma
Kansainvälinen kauppa

Henna Honkanen

SAIMAAN AMMATTIKORKEAKOULUN LIIKETA- LOUDEN OPISKELIJOIDEN YRITTÄJYYSINTEN- TIOT

Opinnäytetyö 2009

TIIVISTELMÄ

Henna Honkanen

Saimaan ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoiden yrittäjyysintentiot, 54 sivua, 11 liitettä

Saimaan ammattikorkeakoulu, Lappeenranta

Liiketalous, kansainvälinen kauppa

Opinnäytetyö 2009, lehtori Erkki Räsänen

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää Saimaan ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoiden yrittäjyysinnostusta sekä tekijöitä, jotka vaikuttavat yrittäjyysmyönteisyyteen. Yrittäjyysinnostukseen liittyvien tekijöiden lisäksi työssä tutkittiin opiskelijoiden mielestä tärkeitä yrittäjyysopetuksen painopisteitä.

Tutkimuksessa käytetty aineisto kerättiin liiketalouden opiskelijoilta Internet-kyselyllä (Webropol) lokakuussa 2009. Vastauksia saatiin 55 kappaletta. Saatu aineisto analysoitiin PASW Statistics 18 -tilastointiohjelmalla käyttäen jakaumia ja ristiintaulukointeja eri tekijöiden välisen yhteyden selvittämiseksi.

Tulokset osoittivat, että 7,3 % vastaajista aikoi tulevaisuudessa varmuudella perustaa oman yrityksen ja 61,8 % vastaajista piti yrittäjyyttä mahdollisena uravaihtoehtona. Halukkaimpia tulevaisuuden yrittäjiä olivat miehet sekä 1. ja 4. vuosiasteen opiskelijat. Yrittäjäperhetaustaisilla vastaajilla oli myös vahvempi yrittäjyyshalukkuus kuin niillä vastaajilla, joilla ei ollut kokemusta yrittäjyydestä perheensä kautta.

Yrittäjän menestystekijöistä vastaajien mielestä tärkeimmät olivat hyvä liikeidea, rohkeus ja ahkeruus. Merkittävimpänä esteenä nuorten yrittäjyydelle vastaajat pitivät rahan ja muiden resurssien puutetta. Mielenpitoissa ei havaittu eroja sukupuolten tai yrittäjäperhetaustaisten ja muunlaisen perhetaustan omaavien välillä.

Vastaajien mielestä tärkeimpiä painopisteitä yrittäjyyden opettamisessa olivat rahoituksen ja resurssien järjestäminen, yrityksen pyörittämisen arki ja yrityksen perustamisen vaiheet. Vastaajista noin 60 % tiesi Saimaan ammattikorkeakoulun yrityshautomotoiminnasta ja reilut 10 % oli harkinnut yrityshautomon hyödyntämistä yritystä perustaessaan.

Asiasanat

Yrittäjyys, yrittäjyyskasvatus, yrittäjyysopetus

ABSTRACT

Henna Honkanen

Willingness for Entrepreneurship among Students of the Saimaa University of Applied Sciences, 54 pages, 11 appendices

Saimaa University of applied sciences, Lappeenranta

Degree Programme in International Business

Specialisation of International Business

Bachelor's Thesis 2009,

Instructor: Senior Lecturer Erkki Räsänen

The aim of this thesis was to determine willingness for entrepreneurship among students of the Saimaa University of Applied Sciences. In addition, the thesis explored the focuses in teaching entrepreneurship that are most important according to students.

The material of the thesis was collected from business students by an Internet questionnaire (Webropol) in October 2009. Altogether 55 answers were received. The received material was statistically analyzed by PASW Statistics programme.

The results indicated that almost 70 % of the respondents were going to start their own businesses or are considering it. The most willing ones for entrepreneurship were men, the first grade students and the fourth grade students. The respondents who had an entrepreneur in their family were more willing for entrepreneurship than those with a different family background.

Good business idea, courage and diligence were the most important success factors of an entrepreneur according to the respondents. The most remarkable obstacle for young people in starting their own business was the lack of resources. There were no differences in these opinions between sexes or between the respondents who had an entrepreneur in their family and those with a different family background.

According to students, the most important focuses in teaching entrepreneurship were arranging financing and other resources, running a business in practice and the stages of starting the business. About 60 % of the respondents were aware of the actions of a business incubator and more than 10 % had considered using its services.

Key words

Entrepreneurship, teaching entrepreneurship

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
2.2 Yrittäjyyskoulutus Suomessa.....	8
2.2.1 Ammattikorkeakoulujen esihautomo- ja yrityshautomotoiminta	10
2.3 Yrittäjyysopetuksen tehokkuus	12
3 YRITTÄJÄKSI RYHTYMISTÄ KOSKEVA PÄÄTÖKSENTEKOPROSESSI ...	14
3.1 Yrittäjän määrittelyä.....	14
3.2 Yrittäjäksi ryhtymiseen liittyviä tekijöitä.....	15
3.2.1 Yrittäjäksi ryhtymisen yleiset taustatekijät.....	16
3.2.2 Yrittäjäksi ryhtymisen henkilötekijät	17
3.2.3 Yrittäjäksi ryhtymisen tilannetekijät	19
3.2.4 Subjektiivinen todellisuus.....	21
3.2.5 Prosessimalli yrittäjäksi ryhtymisestä.....	22
4 TUTKIMUSAINEISTO	24
4.1 Tutkimuksen tavoitteet ja kohderyhmä	24
4.2 Tutkimusmenetelmä ja tutkimuksen toteutus.....	25
4.3 Tulosten luotettavuus	25
4.4 Vastaajien perustiedot	26
4.4.1 Sukupuoli ja suuntautumisvaihtoehto.....	26
4.4.2 Vuosiaste	27
4.5 Vastaajien mielipiteet	28
4.5.1 Yrittäjyysaikomukset	28
4.5.2 Lähipiirin yrittäjyys.....	32
4.5.3 Menestystekijät	32
4.5.4 Yrittäjyyden esteet	36
4.6 Yrittäjyyskoulutus	40
4.6.1 Yrittämiseen liittyvien kurssien suorittaminen	40
4.6.2 Yrittäjyysopetuksen sisältö.....	41
4.6.3 Yrityshautomo	45
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	46
5.1 Yhteenveto	46
5.2 Toimenpide-ehdotukset	48
LÄHTEET	51

LIITTEET

Liite 1: Saatekirje

Liite 2: Kyselylomake

Liite 3 – 11: Ristiintaulukoinnit

1 JOHDANTO

Tämän tutkimuksen aiheena oli tutkia opiskelijoiden yrittäjyysinnostusta sekä tekijöitä, jotka vaikuttavat yrittäjyysmyönteisyyteen. Tutkimusta ei suoritettu toimeksiantona, vaan aihe oli ideoitu itse omiin intresseihin pohjautuen. Yrittäjyys on hyvin usein esillä mediassa, ja yleisessä tiedossa on, että yritykset ovat toimivan yhteiskunnan peruste. Nuorien ja varsinkin korkeasti koulutettujen yrittäjien osuus on kuitenkin pieni yrittäjien kokonaismäärässä. Yrittäjyysinnostukseen liittyvien tekijöiden lisäksi työssä tutkittiin opiskelijoiden mielestä tärkeitä yrittäjyysopetuksen painopisteitä.

1.1 Tutkimusongelma

Ennen varsinaista tutkimuksen aloittamista täytyy määritellä tutkimusongelma. Tutkimusongelmaan etsitään vastauksia tutkimuksella, joka valitaan sen mukaan, mitä tutkitaan. Tämän tutkimuksen ongelmana oli selvittää Saimaan ammattikorkeakoulun opiskelijoiden yrittäjyysinnostus ja halukkuuteen vaikuttavat tekijät, kuten sukupuoli ja lähipiirin yrittäjyys. Tutkimuksessa selvitettiin lisäksi, mitä opiskelijoiden mielestä pitäisi painottaa yrittäjyysopetuksessa sekä yrityshautomon tunnettavuutta.

1.2 Tavoitteet ja tutkimusmenetelmä

Tutkimuksen tavoitteena oli saada tietoa yrittäjyysinnostukseen vaikuttavista syistä ja lisäksi yrittäjyysopetuksen tärkeimmistä painopisteistä. Tavoitteena oli myös saada tietää, kiinnostako yrittäjyys ollenkaan nuoria, ammattikorkeakoulussa opiskelevia henkilöitä.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusta. Tämä menetelmä valittiin, jotta päästäisiin tarkastelemaan tuloksia yleisellä tasolla. Tutkimus toteutettiin Webropol -ohjelmalla toteutetulla selkeällä ja lyhyellä kyselylomakkeella, jonka linkki laitettiin Saimaan ammattikorkeakoulun Moodle-ympäristön Liiketalouden ilmoitustaululle. Vastauslomake koostui suurimmaksi

osaksi valmiiksi olemassa olevista vastausvaihtoehdoista, vain kolmessa kysymyksessä oli yhtenä vastausvaihtoehtona avovastaus-kohta.

1.3 Teoreettinen viitekehys

Jokaisessa tutkimuksessa täytyy olla myös teoreettinen viitekehys. Tämä tarkoittaa sitä, että ennen tutkimuksen suorittamista on perehdyttävä aiheesta löytyvään teoriaan. Teoreettisena pohjana tässä työssä käytettiin yrittäjyyskasvatusta sekä yrittäjäksi ryhtymiseen liittyvää päätöksentekoprosessia koskevaa teoriaa. Yrittäjyyskasvatukseen liittyvässä teoriaosassa keskityttiin yrittäjyyskasvatukseen Suomessa sekä yrittäjyyskasvatuksen tehokkuuteen. Yrittäjäksi ryhtymiseen liittyvää päätöksentekoprosessia käsiteltiin erilaisten yrittäjyyshalukkuuteen vaikuttavien tekijöiden kautta.

2 YRITTÄJYYSKASVATUS

2.1 Yrittäjyyskasvatus ja yrittäjyyskoulutus

Yrittäjyyskasvatuksella tarkoitetaan kaikkea sellaista toimintaa, joka lisää omaaloitteisuutta ja aktiivisuutta elämässä. Sen tavoitteena on opettaa työelämässä tarvittavia taitoja ja asenteita, joita tarvitaan myöhemmin riippumatta siitä, työskenteleekö toisen palveluksessa vai itsenäisenä yrittäjänä. Yrittäjyyskasvatus tähtää laajasti asenteiden muuttamiseen, kun taas yrittäjyyskoulutus on tarkoitettu nimenomaan yrittäjyyttä harkitseville (Mustonen & Gustafsson-Pesonen 2007, 10–12). Yrittäjyyskasvatus ja -koulutus vaativat ainakin kaksi osapuolta: kasvattajan ja kasvatettavan. Yrittäjyyskasvatuksen tehostamiseksi on kiinnitettävä huomiota opettajan taitoihin kasvattaa yrittäjäksi. Vasta opettajan taitojen arvioinnin jälkeen voidaan kiinnittää huomiota siihen, millaista yrittäjyysopetusta kasvatettava on saanut. (Remes & Pakarinen 2007, 89.)

Yrittäjyyskasvatus ja -koulutus ovat kasvattaneet suosiotaan niin opetuksessa kuin tutkimuksessakin. Tutkimus on laajentunut yhteiskunnallisiin muutoksiin ja

koulutus on vakiinnuttanut paikkansa yliopistojen opetustarjonnassa. Nykyään myös kasvatustieteellinen näkökulma integroituu yrittäjyystutkimukseen. On laajalti hyväksytty, että yrittäjäksi pikemmin kasvetaan kuin synnyttään. (Kyrö & Lehtonen & Ristimäki 2007, 14–15.)

Opettajille suunnatussa yrittäjyyskasvatuksessa on Mustosen & Gustafsson-Pesosen tutkimuksen (2007) perusteella monia haasteita. Jos yrittäjyyskasvatukseen sitoutuu kouluittain vain pieni määrä toimijoita, ongelmaksi nousevat inhimilliset resurssit. Tämän takia suurissa kouluissa yrittäjyyskasvatuksen onnistuminen on todennäköisempää kuin pienissä kouluissa. Myös koulun ilmapiirin tulee olla yrittäjähenkkinen ja yrittäjyyttä opettavia henkilöitä tulee tukea, jotta yrittäjyyskasvatus toteutuu menestyksekkäästi. Remes & Pakarinen (2007, 84) toteavat, että yrittäjyyskasvatus onnistuu todennäköisimmin, kun työyhteisön ja koulun kulttuurissa on tilaa, joka mahdollistaa sisäisen yrittäjyyden asettumisen osaksi koulun käytäntöä. Yrittäjyyskasvatuksen ja -koulutuksen sisällyttäminen osaksi koulun normaalia toimintaa vaatii hanketyötä. Vuorovaikutuskanavana hankkeet voivat tehdä kehittämistyötä alueen koulujen kanssa ja siten vaikuttaa sekä koulun että alueen yrittäjähenkisyyteen.

Yrittäjäkasvatuksen kannalta olisi tärkeää tarkentaa, mitä yrittäjyydellä tarkoitetaan ja mitkä ovat yrittäjyyskasvatuksen tavoitteet. Yrittäjyyskasvatuksessa pitää huomioida yrittäjyys urana ja uravaihtoehtona, sillä nykyajan nuoret kohtaavat mitä todennäköisimmin yrittäjyyden yhtenä vaihtoehtona uravalintaa tehdesä. Koulun tehtävänä on nuoren auttaminen tässä valitsemistilanteessa. (Ristimäki 2007, 34–35.)

Yrittäjyyskoulutus mielletään usein melko suppeasti siten, että siihen katsotaan kuuluvaksi vain erilaisia liiketoimintaosaamisen oppiaineita, kuten markkinointia ja laskentatoimeja. Yrittäjyyskasvatukseksi ei yleensä lueta liiketaloustieteen perusaineita, vaikka nimenomaan ne tarjoavat pohjan yrittäjyydessä tärkeille keksinnöille ja innovaatioille. (Vesalainen, Ristimäki, Luoto & Kohtamäki 2006, 68.)

Vesalaisen, Ristimäen, Luodon & Kohtamäen artikkelissa (2006, 68–69) on esitelty yrittäjyyskoulutuksen kuusi keskeistä periaatteistoa ja niiden sisältämät elementit. Ensimmäinen elementti on **liiketoimintaosaamisen kehittäminen**, se sisältää laskentatoimeen, markkinointiin, johtamiseen, talousoikeuteen ja tuotantotalouteen liittyvää tietoa sekä tiedon soveltamiskykyä itse yritystoiminnassa. Seuraavana on **substanssiosaamisen kehittäminen**. Usein liiketoimintaosaamisen ja toisen alan yhdistäminen johtaa keksintöihin ja innovaatioihin, joten liiketoimintaosaamisen lisäksi tarvitaan sellaista tietoa, jonka varaan liiketoimintaa voidaan rakentaa. **Yrittäjyysilmiön tunnistaminen** antaa opiskelijalle mahdollisuuden identifioitua yrittäjyyteen. Sillä tarkoitetaan yrittäjyyden ilmenemismuotoja yhteiskunnan, liiketoiminnan, organisoitumisen ja yksilön tasolla. **Yrittäjämäistä käyttäytymistä tukevien opetusmenetelmien soveltaminen opetuksessa** ei välttämättä tarkoita yrittäjyydestä keskustelemista opiskelijoiden kanssa, vaan kysymys on siitä pedagogiikasta, jota opetuksessa sovelletaan. Yrittäjämäistä käyttäytymistä tukevan opetuksen pääpaino on ongelmakeskeisessä oppimisessa ja tutkivassa otteessa. **Yliopiston toimiminen yrittäjämäisenä organisaationa** vaikuttaisi opiskelijoiden yrittäjyyshalukkuuden kehittymiseen. Tämän elementin vaikutus perustuu siihen, että sosiaalinen ympäristö muokkaa vaikutuspiirissään olevia henkilöitä. **Systeminäkemyksen omaksuminen** tarkoittaa riittävän yhtenevää kuvaa yrittäjyyskasvatuksen tavoitteista ja keinoista niiden saavuttamiseksi. Nämä muodostavat perustan systeemille ja systeemin jokaisen toimijan tulee asemoida oma toiminta osaksi yhtenevää kokonaisuutta, jotta systeemi toteutuu.

2.2 Yrittäjyyskoulutus Suomessa

Tällä hetkellä suurin osa päättäjistä tunnustaa yrittäjyyden merkityksen kansantalouden ja hyvinvointiyhteiskunnan säilymisen kannalta. Hallituksen yrittäjyyden politiikkaohjelman avulla on tarjota yritysten perustamista, kasvua ja kansainvälistymistä edesauttavat toimintapuitteet. Suomalaisten valmiutta yrittäjyyteen kannustetaan yrittäjyyskasvatuksella ja –koulutuksella, joiden tavoitteena on lisätä yrittäjän ammatin houkuttelevuutta uravaihtoehtona. (Römer - Paakkonen 2006, 189.)

Euroopan unionin laatima selvitys yrittäjyyskasvatuksen tasosta eri jäsenmaiden koulutusjärjestelmissä (European Commission 2002) nostaa esille Suomen yrittäjyyskasvatuksen hyvän ja laajan tason. Yrittäjyyskasvatusta on kaikilla koulujärjestelmän tasoilla, aina peruskoulusta yliopistoon. Opetuksen tavoitteena on kannustaa sisäiseen yrittäjyyteen keskittymällä yrittäjyyteen liittyviin edellytyksiin, kuten joustavuuteen, riskinottokykyyn ja liiketoiminnan tuntemiseen. Ammatillisen koulutuksen yksi päämäärä on tutustuttaa opiskelijat yrittäjyyshenkeen ja yrittäjyyteen. Aikuisille on myös erikseen tarjolla erityisiä yrittäjyyskursseja. Työ- ja Elinkeinokeskukset tarjoavat myös erilaisia ohjelmia yrityksen johdolle, henkilöstölle ja yrittämisestä kiinnostuneille.

Monet ministeriöt ja opetushallitus tukevat yrittäjyyden edistämistä suoraan tai välillisesti. Erilaiset yrittäjyydenedistämishankkeet tukevat välillisesti yrittäjyyskasvatuksen kehittämistä. Suomessa yrittäjyyskasvatus on määritelty hallituksen ja koulutusjärjestelmää ohjaavien tahojen välityksellä varsin tarkasti ja kattavasti. Opetusministeriö ja opetushallitus määrittelevät, että yrittäjyyskasvatus ja -opetus tulisi ottaa huomioon kaikilla kouluasteilla mikä tuottaa melkoisia haasteita koulujärjestelmälle. Yrittäjyyskasvatuksen toteutumiseksi koulut tekevät yrittäjyyskasvatusta koskevan opetussuunnitelman sekä järjestelmän, jolla arvioivat yrittäjyyskasvatuksen toteutumista. (Remes & Pakarinen 2007, 91.)

Keväällä 2005 toteutettiin tutkimus, jossa selvitettiin, miten perusopetuksen opetussuunnitelma ohjaa yrittäjyyskasvatuksen integrointia paikallisiin perusopetuksen opetussuunnitelmiin. Kysely lähetettiin kuntien opetustoimelle, elinkeinoasioista vastaaville tahoille, yrittäjien edustajille ja perusopetuksesta vastaaville lautakunnan jäsenille. Tutkimuksessa oli mukana yhteensä 478 henkilöä ja vastausprosentti oli noin 80. Tutkimuksessa selvisi, että yleisesti ottaen yrittäjyyskasvatuksen toteutus otetaan vakavasti. Periaatteessa vuoden 2006 jälkeen jokaisessa kunnassa on pitänyt toteuttaa yrittäjyyskasvatusta. Opetussuunnitelmauudistus on kuitenkin monitasoinen prosessi, eikä yrittäjyyskasvatusta ole otettu tarpeeksi huomioon opetussuunnitelmatyössä. Erityisesti opettajilla on tutkimuksen mukaan vähän tietoa yrittäjyyskasvatuksesta ja tämä pitäisi huomioida opettajien perus- ja täydennyskoulutuksessa. Yrittäjyyskasvatuksen toteutukseen on olemassa työkalut, mutta opettajien motivointia sen toteuttamiseen

täytyisi pohtia. Myös kasvatuksen onnistumista varten pitäisi kehittää tehokas seurantajärjestelmä. (Seikkula-Leino 2007 110–111, 118–120.)

Oppilaitoksilla yrittäjyys on erillisenä oppiaineena jo varsin yleinen Suomessa eri kouluasteilla. Alueelliset erot eivät ole suuria, mutta eri opetusasteiden välillä on jonkin verran eroja. Ammatillisessa ja yliopistokoulutuksessa yrittäjyys on kaikkein selvimmin erillisenä oppiaineena. (Turtiainen, 2002, 49.) Esimerkiksi yliopistojen yrittäjyysopetukselle on Römer-Paakkasen (2007, 178) mukaan laadittu kolme tavoitetta:

1. Opetuksen tavoitteena on antaa valmiudet oman yrityksen perustamiseen.
2. Opetuksen tavoitteena on lisätä tietoa yrittäjyydestä ja yritystoiminnasta.
3. Opetuksen tavoitteena on kehittää toimintatapoja.

2.2.1 Ammattikorkeakoulujen esihautomo- ja yrityshautomotoiminta

Ammattikorkeakoulujen tehtävänä on pienten ja keskisuurten yritysten toiminnan tukeminen. Ammattikorkeakoulut tekevät tiivistä yhteistyötä liike-elämän, teollisuuden ja palvelualojen kanssa sekä ovat tärkeitä yrittäjyyskasvatusta tarjoavia kanavia. Opiskelijat saavat opiskeluaikanaan perustyökälu yrittäjyyteen. (Römer-Paakkanen 2006, 190.) Yrittäjyyskurssit ovat usein valinnaisia, koska yrittäjyys edellyttää vapaaehtoisuutta. (Remes & Pakarinen 2007, 81.) Yrittäjyyttä tuetaan ammattikorkeakouluissa myös erilaisten projektioipintojen ja oppimisyriytysten avulla. (Römer-Paakkanen, 2006, 190.)

Euroopassa painotetaan yrittäjyysopetuksessa yrityksen perustamisvaiheen ohella myös esi-intentiovaihetta, jonka aikana aikomus ryhtyä yrittäjäksi mahdollisesti johtaa yrityksen perustamiseen. (Kyrö & Lehtonen & Ristimäki 2007, 15 – 16.) Nykyään Suomessakin ammattikorkeakoulut tarjoavat esihautomotoimintaa sekä varsinaisia yrityshautomoita, jotka mahdollistavat opiskelijalle opiskeluaikaisen yritystoiminnan käynnistämisen. (Römer-Paakkanen 2006, 190.)

Starttihautomotoiminnassa liitetään yrittäjyysopinnot suoraan opiskelijan omaan alaan. Starttihautomossa opiskelija toimii opiskelijana, ei yrittäjänä, vaikka opin-

toihin liittyy selkeitä yrittämisen elementtejä. Starttihakautomovaiheen jälkeen opiskelija siirtyy varsinaiseen yrityshautomoon tai halutessaan suoraan yrittäjäksi. Starttihakautomoissa opiskelijoiden tarkoituksena on nimenomaan opiskella yrittämistä ja siihen liittyviä tietoja, taitoja ja toimintamalleja. Opiskelijoiden luovuus, riskinottokyky, omatoimisuus ja yhteistyökyky kehittyvät starttihakautomoon kuuluvien opintojen aikana. Starttihakautomon opintojaksot sisällytetään opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan siten, että ammattiopinnot, syventävät opinnot ja yrittäjyysopinnot yhdistyvät parhaalla mahdollisella tavalla. Starttihakautomotoimintaa hyvin tukevia toimintoja ovat muun muassa paikalliset liikeyrityskilpailut. (Ahlroth, Manninen, Nieminen & Väisänen 2006, 137–140.)

2.2.1.1 Saimaan ammattikorkeakoulun Yrityshautomo-toiminta

Saimaan ammattikorkeakoulussa toimivan Yrityshautomon palvelut on tarkoitettu Saimaan ammattikorkeakoulun, aikuisopisto Aktivan sekä ammattiopiston opiskelijoille tai niistä äskettäin valmistuneille. Yrityshautomoon osallistuminen ei vaadi valmista liikeideaa tai suunnitelmaa, eikä se edellytä sitoutumista yrittäjänä toimimiseen. Yrityshautomon henkilökunta ohjaa liikeidean kehittämisessä ja testaamisessa, liiketoimintasuunnitelman laatimisessa, markkinoiden kartoittamisessa, taloudellisten laskelmien laatimisessa sekä toimiala- ja liikeyrityskohdainten ongelmien selvittämisessä. Asiantuntijapalvelut ovat ilmaisia opiskelijoille, ja yrityshautomoon osallistumalla aloittavalle yrittäjälle syntyy mahdollisimman vähän kiinteitä kuluja mikä mahdollistaa yritystoiminnan käynnistämisen vähäiselläkin pääomalla.

Yrityshautomo on kaksivaiheinen sisältäen esihautomo- ja hakautomovaiheen. Esihautomovaiheessa luodaan toimiva liiketoimintasuunnitelma ja kehitetään toimiva liikeidea. Asiantuntijat auttavat yrittäjyydestä kiinnostunutta markkinoiden selvittämisessä ja taloudellisten laskelmien laatimisessa. Esihautomovaiheen kesto on noin 6 - 12 kuukautta. Itse hakautomovaihe kestää yleensä 1 - 3 vuotta ja sen aikana kehitetään jo olemassa olevaa liikeideaa. Yrityshautomon tarjoamat neuvonta- ja kehityspalvelut tukevat muun muassa markkinointiin, rahoitukseen, talouteen ja juridiikkaan liittyvissä ongelmissa (Yrityshautomo).

2.3 Yrittäjyysopetuksen tehokkuus

Euroopan Unionin kansalaisten työolotutkimuksen perusteella Suomen koko työvoimasta 9 % toimii yrittäjinä. (Holm 1999, 7.) Suomessa yrittäjyysaktiivisuus laskee koulutustason myötä, joten akateemisesti ja korkeasti koulutettujen määrä yrittäjäkunnassa on pieni. (Mäki & Vafidis 2000, 7.) Yrittäjänä toimi vuonna 2005 yliopistotutkinnon suorittaneista keskimäärin vain 1,3 prosenttia ja ammatikorkeakoulututkinnon suorittaneista 2,5 prosenttia (Etusivu 2008). Toisaalta on ristiriitaista huomata, että kauppatiedettä yliopistossa opiskelevista noin 10 prosenttia arvioi perustavansa oman yrityksen melko pian valmistumisensa jälkeen ja 20 prosenttia piti yrittäjyyttä erittäin todennäköisenä uravaihtoehtona. (Vesalainen ym. 2006, 60.) Wilskan (2004) mukaan yrittäjyysshalut ovat huipussaan 25-vuotiaana, joten yrittäjyyskasvatuksen pitäisi nimenomaan vaikuttaa ennen tätä ikää. Tämän iän jälkeen yrittäjyysshalukkuus laskee melko nopeasti.

Jussi Pihkalan (2007) tekemä tutkimus vuonna 2000 ja 2003 tarkastelee ammattikorkeakoulun yrittäjyysopetuksen vaikutuksia opiskelijoiden yrittäjyysintentioniin. Tutkimukseen osallistui yhteensä 85 opiskelijaa opintojensa alkuvaiheessa syksyllä 2000 sekä loppuvaiheessa joulukuussa 2003. Lisäksi suoritettiin fokusryhmähaastatteluja vuonna 2003. Tutkimuksessa selvisi, että yrittäjyyskoulutuksella ei ollut merkittävää osaa opiskelijoiden yrittäjyysintentionien muuttumiseen. Nuorten yrittäjyysshalukkuus ei lisääntynyt koulutuksen jälkeen. Toisaalta ne opiskelijat, joilla oli opiskelujensa aikana omaa yritystoimintaa, tunsivat yrittäjyyskoulutuksen antavan tukea ja vahvistusta. Yrittäjyyskoulutusta pidettiin kuitenkin tärkeänä koulutuksen osana, koska tieto pk-sektorista ja yrittäjyyden merkityksestä lisääntyi. Opiskelijat ilmoittivat kaipaavansa enemmän käytännön esimerkkejä yrittäjyydestä ja varsinkin opettajien yrittäjäkokemus katsottiin tärkeäksi. Myös oman ikäisten yrittäjänuorten esimerkkiä pidettiin kannustavana. Asenteet yrittäjyyttä kohtaan olivat enimmäkseen myönteisiä, mutta kielteisiäkin mielikuvia oli saatu. Yrittäjyyskoulutus pitäisi opiskelijoiden mukaan myös kytkeä tiukemmin omaan alaan ja opinnot jaksottaa tasaisesti koko opintojen ajalle. (Pihkala 2007, 167–168.) Mustosen & Gustafsson-Pesosen (2007) mukaan yrittäjyyskasvatuksen onnistumisessa on tärkeää, että opetus on käytännönläheistä, huolella suunniteltua ja selkeää.

Myös jo yhdeksänkymmentäluvun alun lama on vaikuttanut opiskelijoiden käsityksiin yrittäjyydestä ja tämä vaikuttaa heidän yrittäjyysvalintaansa. (Ristimäki 2007, 38–40.)

Römer-Paakkasen (2007) fokusgroup-tyyppisessä tutkimuksessa selvitettiin Helsingin yliopiston taloustieteen laitoksen opiskelijoiden käsityksiä yrittäjyydestä ammattina. Tulokset olivat melko kahtia jakaantuneet: osalle yrittäjyys oli itsestäänselvyys, osalle taas täysin mahdoton ajatus. Opiskelijat olivat myös ennen tutkimusta suhtautuneet melko välinpitämättömästi yrittäjyyteen, eivätkä olleet aikaisemmin yrittäjyyttä pohtineet. Kun opiskelijoille annettiin enemmän tietoa omista mahdollisuuksistaan yrittäjänä, he olivat melko nopeasti valmiita muuttamaan käsityksiään yrittäjyydestä. Jotkut olivat yliopiston yrittäjyysopintojen aikana huomanneet, että yrittäjän ammatti voisi olla yksi potentiaalinen vaihtoehto heidän kohdallaan. (Römer-Paakkanen 2007, 183, 192–193.)

Tutkimuksessa keskityttiin kolmeen seikkaan. Ensimmäisenä tarkasteltiin opiskelijoiden mielipiteitä yrittäjyydestä suhteessa muuhun työhön. Opiskelijoiden mielestä yliopisto-opiskelu valmisti heitä erityisesti tutkijan ammattiin ja he kokivat tutkijan työn olevan taloudellisesti huomattavasti turvallisempaa kuin yrittäjyyden, jossa palkka määräytyy oman työpanoksen mukaan. Opiskelijat tunsivat, että opiskeluaikana heille esitellään lähinnä asiantuntijatehtäviä suuryrityksissä, eikä oman ammattitaidon kaupallistamisesta ja muuntamisesta omaksi yritykseksi yliopistolla edes puhuta.

Opiskelijat, joilla on lähipiirin kautta kokemusta yrittäjyydestä, olivat jonkin verran miettineet myös omaa yrittäjyyttään, mutta hekin halusivat valmistumisensa jälkeen hankkia ensin työkokemusta ja vasta vanhempana mahdollisesti ryhtyä yrittäjäksi. (Römer- Paakkanen 2007, 186–188.)

Seuraavaksi opiskelijoita pyydettiin pohtimaan suurimpia esteitä yrittäjäksi ryhtymiselle. Merkittävimmiksi esteiksi nousivat yrittäjyyden huono kannattavuus ja työmäärään nähden niukka toimeentulo. Opiskelijat ajattelevat, että yrittäjät elävät jatkuvassa huonossa taloudellisessa tilanteessa. Opiskelijat pitivät epäon-

nistumisen riskiä kohtuuttomana, ja epäonnistumisen jälkeen mahdollisuuksia muuhun työhön tai uuteen yrittäjyyteen nähtiin huonoina. Opiskelijat myös olivat hyvin kriittisiä omia liikeideoitaan kohtaan. Heidän mielestään liikeidean pitäisi olla kaikin puolin hyvä ja toimiva, ennen kuin he uskaltautuisivat perustamaan oma yrityksen. (Römer-Paakkanen 2007, 188–189.)

Lopuksi opiskelijoilta tiedusteltiin, miten heidän mielestään voitaisiin edistää yrittäjyyttä. Hyvän toimintaympäristön takaaminen, riittävä toimeentulo ja tasa-
puolinen sosiaaliturva olivat opiskelijoiden mielestä tärkeimpiä yrittäjyyden edis-
tämiseen tarvittavia toimenpiteitä. Epäonnistumisen yrittäjälle ja tämän perheel-
le aiheuttamia ongelmia pitäisi myös jollain tavalla vähentää. (Römer – Paakka-
nen 2007, 189.)

3 YRITTÄJÄKSI RYHTYMISTÄ KOSKEVA PÄÄTÖKSENTEKO- PROSESSI

3.1 Yrittäjän määrittelyä

Huuskosen (1992, 38–40) mukaan yrittäjäksi voidaan kutsua henkilöä, joka on yrityksen ylin auktoriteetti ja jolla on kokonaisvastuu omistamastaan yrityksestä. Lisäksi hän on sijoittanut yrityksen riskipääoman.

Yrittäjyydestä puhuttaessa voidaan erottaa sisäinen ja ulkoinen yrittäjyys. Sisäinen ja ulkoinen yrittäjyys ovat ihmisen työntekoon liittyviä toimintatapoja. Ulkoinen yrittäjyys tarkoittaa yrityksen perustamista, omistamista ja johtamista. Sisäisellä yrittäjyydellä tarkoitetaan yrittämistä muistuttavaa työskentelytapaa ja yrittäjyydessä vaadittavien luonteenpiirteiden, kuten luovuus, oma-aloitteisuus ja vastuullisuus, ilmenemistä näissä tavoissa. Sisäinen ja ulkoinen yrittäjyys toimivat yrittäjyyskoulutuksessa ikään kuin ohjenuorina. Sisäinen yrittäjyys on tärkeää kaikissa koulutuksen vaiheissa, koska se vaikuttaa oppimisen ja opetuksen luonteeseen. Kun sisäistä yrittäjyyttä vahvistetaan opetuksessa, samalla

vahvistetaan perustaa ulkoiselle yrittäjyydelle tulevaisuudessa. (Remes & Pakarinen 2007, 79–81.)

Yrittäjätyyppejä ja erilaisia yrittäjien luokitteluja on olemassa lukuisia. Tyypillisiä yrittäjäidentiteettejä ovat **käsityöläisidentiteetti**, **klassinen yrittäjäidentiteetti** ja **toimitusjohtajidentiteetti**. **Käsityöläisidentiteetin** omaavalle yrittäjälle on tärkeää tyytyväisyys työhön, laadukas tuote, itsenäisyys ja riippumattomuus. Hän osallistuu useimmiten itse tuotteen valmistukseen laadun varmistamiseksi. Hän ei yleensä tähtää yrityksensä kasvattamiseen eikä rikastumiseen. **Klassinen yrittäjätyyppi** tavoittelee puolestaan voittoa ja hyvää toimeentuloa osallistuen vain vähän tuotteidensa valmistukseen. Hyvän taloudellisen tuloksen saavuttaminen ja yrityksensä laajentaminen ovat hänelle tärkeämpiä asioita kuin itsenäisyys ja tyydytys työstä. **Toimitusjohtajatyypinen yrittäjä** haluaa saada alaisiltaan ja ulkopuolisilta tunnustusta työstään menestyvän yrityksen johtajana. Hän ei yleensä osallistu lainkaan tuotteiden valmistukseen vaan hän delegoi työtehtävät muille. Hän pyrkii yrityksensä ja toimeentulon kasvattamiseen. (Huuskonen 1992, 49–50.)

3.2 Yrittäjäksi ryhtymiseen liittyviä tekijöitä

Ristimäen (2007) suorittamassa tutkimuksessa 262 opiskelijaa pyydettiin kertomaan tulevaisuuden haaveistaan ja uraan liittyvistä toiveista ja tavoitteista. Havaittiin, että miespuolisista opiskelijoista 40 % arvioi erittäin suurella todennäköisyydellä toimivansa jossain vaiheessa uraansa yrittäjänä. Naisilla luku oli vain 20 %. Ero miesten ja naisten välillä yrittäjyysinnostuksessa liittyy on siis olemassa jo ennen varsinaista yrityksen perustamista. Tutkimuksessa opiskelijat näkivät yrittäjyyden haastavavana, kiehtovana, ahdistavana toimintana, jossa on toisaalta mahdollisuus rikastua mutta myös riski menettää rahansa. Vapaus liitettiin myös yrittäjyyteen liittyväksi asiaksi. (Ristimäki 2007, 36–37.)

Empiirisen aineiston kautta voidaan hahmottaa yrittäjyysvalinnan osallisia. Yrittäjyysvalinta näyttää muodostuvan kahdesta eri tekijästä. Ensiksi on kyvyt ja taidot, joita henkilöllä joko on tai ei ole. Toinen tekijä on se, millainen hän haluaisi olla ja millaisen elämän hän itselleen haluaa. Tähän kuuluvat myös arvot ja

arvostus, jotka henkilöllä liittyy yrittäjyyteen. Lisäksi henkilö tekee yrittäjyysvalintansa omiin kokemuksiin ja mielikuviin tukeutuen. Jokainen myös tulkitsee saamansa informaation eri tavalla: toinen näkee yrittäjyyden riskipitoisuuden kielteisenä asiana, toinen tartuttavana haasteena. Omat vanhemmat ja muu lähipiiri tarjoavat luonnollisesti osalle kosketuspintaa yrittäjyyteen. Myös koulu sekä saadut työkokemukset voivat osaltaan vaikuttaa yrittäjyysvalintaan tarjoamalla identifioitumiskohteita. Myös maantieteellinen sijainti voi vaikuttaa jossain määrin uravalintaan. Tutkimuksessa kaksi vastaajaa näki pohjalaisuutensa vaikuttavan uraansa ja mahdolliseen yrittäjyyteen, sillä heidän mukaan pohjalaisille yrittäjyys on perinne ja heitä kasvatetaan siihen. (Ristimäki 2007, 37–43.)

3.2.1 Yrittäjäksi ryhtymisen yleiset taustatekijät

Yrittäjäksi ryhtymisen yleisillä taustatekijöillä tarkoitetaan henkilön sosiaalista taustaa ja aikaisempia kokemuksia. Persoonallisuus ja maailmankatsomus muokkautuvat näiden seikkojen myötä vaikuttaen henkilön reaalisiin mahdollisuuksiin tehdä päätöksiä. (Huuskonen 1992, 61). Yhteisölliset ja kulttuuriset tekijät korostuvat yleisten taustatekijöiden tarkastelussa. (Pitkänen & Vesala 1988, 7.)

Työkokemus ja aikaisempi yrittäjäkokemus vaikuttavat merkittävästi yrittäjyysintentioihin. Useat tutkimukset ovat osoittaneet, että yrittäjiksi ryhdytään 25–40 vuoden iässä, kun on hankittu riittävästi ammattitaitoa ja itseluottamusta. Aikaisempi kosketus yrittäjyyteen ja yrittäjätoimintaan on yhteistä monille yrittäjyyttä aloitteleville. Yrittäjiksi ryhtyvillä on usein aiempaa kokemusta pienyrittäjänä toimimisesta tai he ovat työskennelleet pienessä yrityksessä. Heillä on siis käytännön tietoa, kuinka pientä yritystä hoidetaan. (Huuskonen 1992, 61.)

Usein yritys perustetaan sille alalle, josta henkilöllä on jo kokemusta. Aikaisemmassa työpaikassa hankittu osaaminen ja asiantuntemus luovat aloittavalle yrittäjälle kilpailuedun, joka kannustaa oman yrityksen perustamiseen. Tilastollisesti menestymismahdollisuudet ovat myös paremmat, jos edellinen työpaikka ja uusi yritys ovat toisiaan läheisesti vastaavia. (Huuskonen 1992, 62–63.)

Usein kirjallisuudessa todetaan, että yrittäjäksi sosiaalistutaan. **Perhetausta, roolimallit ja yhteiskunnallinen** tausta vaikuttavat henkilön yrittäjäyshalukkuuteen. Erityisesti omien vanhempien yrittäjäyys muokkaa yksilön mielipidettä yrittäjäydestä. Yrittäjäperheessä tai yrittäjämyönteisyydessä kasvaminen vaikuttaa henkilön asenteisiin ja uskomuksiin lisäten tämän yrittämisalttiutta. Yrittäjäperheessä tai -ympäristössä kasvaneet sosiaalistuvat yrittäjiksi helpommin saamiensa esikuvien kautta kuin muut, sillä käytännön kokemus ja yrittäjämaailman sosiaalinen verkosto ovat jo olemassa.

Sosiaalinen verkosto vaikuttaa niihin rooleihin, joiden mukaan potentiaalinen yrittäjä toimii. Kun henkilö omaksuu tietyn yhteisöllisen aseman, hän omaksuu myös sen mukana tulevat tietyt roolimallit.

Taustatekijät vaikuttavat myös käytettävissä oleviin resursseihin ja muihin edellytyksiin perustaa yritys. Henkilön varallisuudessa ja mahdollisuudessa saada omaa pääomaa yrityksen perustamiseen on suuria eroja sosiaalisen taustan johdosta. Henkilön on lähes väistämättä toimittava niissä rajoissa, jotka sosiaalinen tausta asettaa. (Huuskonen 1992, 63–65.)

3.2.2 Yrittäjäksi ryhtymisen henkilötekijät

Yrittäjäksi ryhtymisen henkilötekijät tarkoittavat henkilön oman persoonallisuuden eri ulottuvuuksia. Niiden vaikutus voi näkyä esimerkiksi vetäytyvänä tai aktiivisena toimintana henkilön päättäessä työurastaan. Lisäksi henkilötekijöillä on vaikutusta yrittäjän perustaman yrityksen suunnittelussa ja sen lopullisessa ilmiänsä. (Huuskonen 1992, 67.) Henkilötekijöiden tarkastelussa tyypillinen kysymys on ”Miksi juuri tietyt ihmiset perustavat yrityksiä ja menestyvät yrittäjinä?” Yleinen lähestymistapa on etsiä yrittäjäyden taustalle motivaatiotekijöitä, kuten esimerkiksi henkilön tarpeet ja motiivit. (Pitkänen & Vesala, 1988, 6 – 7.)

Persoonallisuus on merkittävässä osassa henkilön päätöksentekoa. Aikaisten kokemusten uskotaan muokkaavan luonnetta yrittäjille ominaiseen suuntaan. Tällaisia piirteitä ovat impulsiivisuus, tyytymättömyyden tunne, irrallisuus ja heikko itsearvostus. Epäluottamus ja epäluulo auktoriteetteja kohtaan saavat

yrittäjäpersoonan hakeutumaan tilanteeseen, jossa hän hallitsee omaa elämänsä ja on riippumaton. Tyytymättömyys edelliseen työpaikkaan voi synnyttää ajattelutavan, jonka perusteella kaikki vastaavat palkkatyöt ovat samalla lailla epätyytyttäviä. Tässä tilanteessa voi olla mahdotonta sopeutua normaali- en organisaatioiden vaatimuksiin. (Huuskonen 1992, 67–68.)

Elämänhallinta yhdistetään usein yrittäjyyteen. Henkilöllä voi olla sisäinen tai ulkoinen hallinta. Sisäinen hallinta tarkoittaa, että henkilö uskoo pystyvänsä käyttäytymisellään määräämään oleellisesti, mitä hänelle tulee tapahtumaan. Henkilö, jolla on ulkoinen hallinta, uskoo olevan muiden ihmisten tai kohtalon armoilla, eikä hänen omalla toiminnallaan ole paljoa vaikutusta tapahtumiin. Yrittäjäksi ryhtyminen on erittäin epätodennäköistä, jos henkilö ei usko kykyjensä ja ponnistelujensa vaikuttavan tulokseen. Yrittäjillä sisäinen hallinnan uskotaan olevan muita ihmisiä voimakkaampi. Voimakas sisäinen hallinta lisää aloitteellista toimintaa ja määrittää osaltaan yrittäjäksi ryhtymistä koskevia päätöksiä. Henkilön omat arvot ja tulkinnat kuitenkin vaikuttavat myös omalta osin siihen, suuntautuuko voimakkaan sisäisen hallinnan omaava henkilö nimenomaan yrittäjyyteen. (Huuskonen 1992, 69–71.)

Yleisesti ollaan sitä mieltä, että yrittäjän persoonallisuuteen kuuluu oleellisena osana **riskisuuntautuneisuus ja riskihakuisuus**, koska yrittäjyyteen liittyy aina jonkinlainen riski. Tutkimuksissa on kuitenkin käynyt ilmi, että yrittäjien riskinottohalu on samalla tai jopa matalammalla tasolla kuin muilla johtajilla, mutta riskeihin liittyvän epävarmuuden sietokyvyn uskotaan olevan yrittäjillä muita ihmisiä parempi. Yrittäjät ottavat yleensä kohtuullisia ja heidän omassa hallinnassaan pysyviä riskejä. (Huuskonen 1992, 72–74.)

McClellandin motivaatioteoriassa yritystoiminnan ympäristö sopii erityisen hyvin **suoriutumistarpeen** tyydyttämisen, ja jossa menestyminen toisaalta vaatii korkeaa suoriutumistarvetta. Korkean suoriutumistarpeen omaavat ihmiset haluavat olla itse vastuussa päätöksistään, ottavat kohtuullisia riskejä ja haluavat tietää käytännössä päätösten tulokset. Raha tai voitto ei ole korkean suoriutumistarpeen omaavalle itsetarkoitus, mutta se toimii oman suorituksen täsmällisenä palautteena. (Pitkänen & Vesala 1988, 9 - 11.)

Yrittäjälle on usein tärkeää olla **riippumaton ja itsenäinen**, eikä hän yleensä ole tyytyväinen normaalissa työympäristössä. Monet yrittäjät nauttivat omien alaistensa johtamisesta, ja yrittäjänä toimiminen voi myös tyydyttää heidän valanhaluaan. (Huuskonen, 1992, 78.)

Arvot ovat uskomuksia siitä, mikä on oikein tai väärin, hyvää tai pahaa. Ympäristö, perhe, koulutus ja omat tulkinnat toimivat arvojen lähteinä. Henkilön omaksuma arvomaailma vaikuttaa hänen asenteisiinsa ja maailmankuvaansa. Arvot siis vaikuttavat henkilön käsityksiin yrittäjyydestä ja edelleen siihen, lähteekö hän joskus mukaan yritystoimintaan. Yrittäjien arvomaailmat ovat yleensä hyvin samankaltaiset. He arvostavat yleisesti itsenäisyyttä, riippumattomuutta ja onnistumista. Raha tulee tärkeysjärjestyksessä vasta kolmannella tai neljännellä sijalla.

Havainnot saavat ihmiset muodostamaan **asenteita ja uskomuksia**, jotka puolestaan määrittävät, minkälainen mielikuva potentiaalisella yrittäjällä on yrittäjänurasta. Myönteinen uskomus johtaa myönteiseen asenteeseen ja päinvas-toin. (Huuskonen 1992, 78–82.)

3.2.3 Yrittäjäksi ryhtymisen tilannetekijät

Tilannetekijöillä tarkoitetaan sitä ympäristöä, jossa potentiaalinen yrittäjä elää ja toimii. Ympäristön vaikutus henkilön käyttäytymiseen on kaksitasoista, sillä ihmisellä harvoin on samanaikaisesti sekä tietoa asiaan vaikuttavista seikoista, että niistä muodostettu oikea näkemys. Henkilöä ohjaa harhaan puutteellinen viestintä sekä yhteisön painostus. (Huuskonen 1992, 84–85.) Markkinat säätelevät mahdollisuuksia ja tarpeita yritysten toiminnalle. Yrittäjän rooli on passiivinen, sillä hän reagoi ulkoiseen tekijään (markkinoihin) rationaalisen laskelmoinnin perusteella tehdyillä päätöksillä. (Pitkänen & Vesala 1988, 6.)

Objektiivisella todellisuudella eli tilannetekijöillä tarkoitetaan sitä ympäristöä, jossa potentiaalinen yrittäjä elää ja toimii. Ulkoisia syitä, joiden takia on ryhdytty yrittäjiksi, on olemassa lukemattomia. Henkilökohtaisista, sosiaalisista, taloudel-

lisistä ja maantieteellisistä ympäristömuuttujista syntyy lukematon määrä eri kombinaatioita.

Henkilökohtaiset ympäristötekijät voidaan jakaa tyytyväisiin itsensä toteuttajiin (pull) ja nykytilanteeseen tyytymättömiin (push) sekä perhetradition jatkajiin. Monissa tutkimuksissa on todettu, että myönteiset pull-tekijät ovat saaneet miehistä suhteessa huomattavasti suuremman osan yrittäjiksi kuin negatiiviset push-tekijät. Naisilla ero näiden tekijöiden välillä on pienempi. Suomalaisessa Seppo Hauta-Ahon tekemässä tutkimuksessa (1990) havaittiin, että push-tekijät vaikuttivat 35 %:ssa tapauksista ja pull-tekijät taas saivat 65 %:ssa tapauksista ryhtymään yrittäjiksi. (Huuskonen 1992, 87–88.)

Vallitseva **työtilanne** vaikuttaa yleisesti yrittäjyysinnostukseen. Termi 'self employment' kuvaa monen yrittäjän toimintaa. Yrittäjäksi on ryhtytty nimenomaan yksinkertaisesti elannon saamiseksi. Työllistyminen on ehkä ollut vaikeaa tai henkilö on halunnut riippumattomaan asemaan. (Huuskonen 1992, 90.) Taloudellinen ympäristö vaikuttaa yrittäjyyteen esimerkiksi säätelemällä markkinoita ja pääoman myöntämistä. (Pitkänen & Vesala 1988, 8.)

Yleisesti työttömyys tai työttömyyden uhka työntävät kohti yrittäjyyttä. Työtyytymättömyys tai työuran estyminen ja katkeaminen jonkin taustaseikan takia vaikuttaa samaan tapaan. Henkilö tuntee ristiriidan nykyisen asemansa ja omien toiveidensa välillä, mikä voi olla riittävä motiivi uranvaihdokselle. Tällaisessa tilanteessa selvä pull-tekijä on päästä parempaan pidettyyn tilanteeseen ja push-tekijänä vaikuttaa halu päästä pois epämiellyttävästä tilanteesta. Yksi yrittäjyyden erityisistä houkuttimista on, ettei siihen liity minkäänlaista valintaprosessia. Yrittäjyys on mahdollista myös sellaiselle henkilölle, jolle mahdollisuudet työllistyä toisen palveluksessa ovat rajoitetut. (Huuskonen 1992, 90–92.)

Erilaisista kielteisistä tilanneseikoista huolimatta ihmistä pitää entisellä urapolulla joukko erilaisia seikkoja, kuten työ, perhetilanne, jatkuvuus ja tottumus. Toinen uranvaihdos vaatii joko voimakasta vetoa toiseen suuntaan tai suurta muutospainetta (Huuskonen, 1992, 90–92).

Ympäristön yrittäjämönteisyydellä tarkoitetaan laajasti yrittäjyyteen vaikuttavia kulttuurisia tekijöitä, yhteiskuntaa sekä henkilön omaa sosiaalista lähiympäristöä. Yrittäjämönteisyyteen vaikuttavat esimerkiksi vallitsevat arvot, päättäjien suhtautuminen yrittäjyyteen ja lähiympäristön tuki. (Pitkänen & Vesala 1988, 8.) Lähipiirin suhtautuminen vaikuttaa suuresti yrittäjyyttä harkitsevan käsitykseen ja asenteeseen yrittäjyyttä kohtaan. Myönteinen suhtautuminen vaikuttaa myönteisesti yrittäjäksi ryhtymiseen. Yrittäjämönteisyyteen vaikuttaa myös yrittäjäsukujen olemassaolo. Pääsyyinä on perheyritysten periminen, mutta yrittäjäsuvut myös pitävät yllä yrittäjyydelle suojeaa ilmapiiriä ja arvomaailmaa. (Huuskonen 1992, 93.)

Yritystoiminnan aloittamistapoja on olemassa erilaisia. Yrityksen voi saada hallintaan ainakin neljällä eri tavalla: ostamalla, perimällä, sukupolvenvaihdoksella tai uuden perustamisella. Kokonaan uuden yrityksen perustaminen vaatii yrittäjältä erilaisia tekoja ja taitoja kuin esimerkiksi rutinoituneen perheyrityksen johtoon siirtyminen. Sukupolvenvaihdos tai periminen voi olla velvollisuuksia, jotka on hyväksyttävä. Tällöin yrittäjäuralle voidaan päätyä ilman omaa halua ja yrityksen perustamiseen liittyvää panosta. Jo olemassa olevan yrityksen ostaminen perustuu siihen, että ostaja uskoo ostettavaan yritykseen enemmän kuin sen myyjä. Ostajalla voi olla perusteena jokin voimavara, jonka voimin hän uskoo tekevänsä yrityksestä entistä kannattavamman. Perinteisimpänä tapana ryhtyä yrittäjäksi pidetään oman yrityksen perustamista. Yrittäjä hankkii itse tuotantokelijänsä ja käynnistää yritystoiminnan oma-aloitteisesti. (Huuskonen 1992, 94.)

3.2.4 Subjektiiivinen todellisuus

Subjektiiivisella todellisuudella tarkoitetaan sitä ympäristökuvaa, joka ihmisillä on omasta elinpiiristään. Tämä kuva sisältää tietoja erilaisten asioiden olemassaolosta tai puuttumisesta. (Huuskonen 1992, 96.)

Henkilön käyttäytyminen perustuu hänen **näkemykseensä ja havaintoihinsa** asioista. Käyttäytymisessä ilmenevät vaihtelut selittyvät sillä, että ihmiset tekevät samasta tilanteesta erilaisia havaintoja. Se, mikä on yhdelle menetys, voi

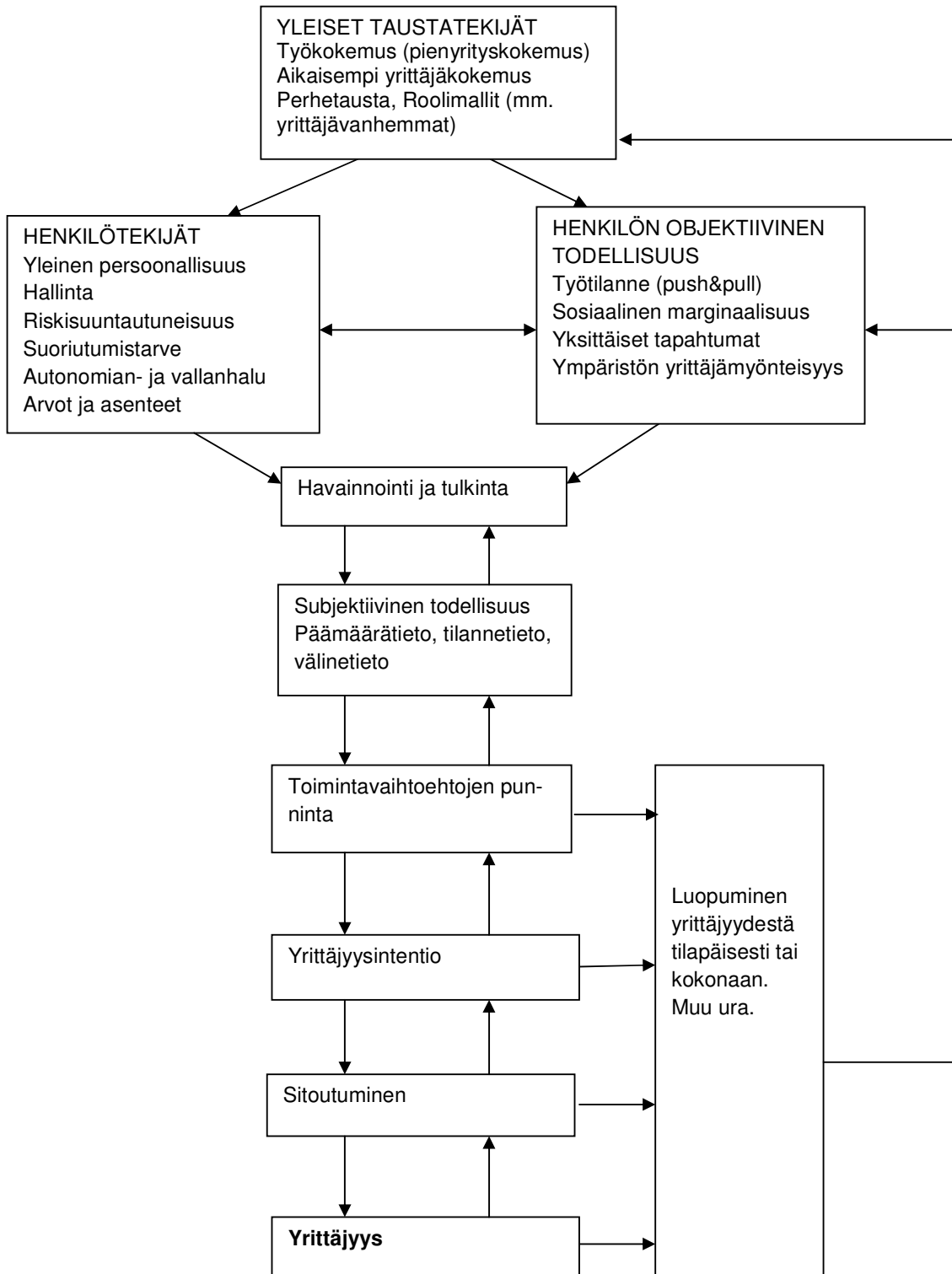
olla toiselle hieno saavutus. Jos havainto on ristiriidassa olemassa olevan maailmankuvan kanssa, henkilö torjuu sen helposti. Yritystä perustettaessa henkilöllä on yleensä vahva uskomus omasta menestymisestään. Tämä aiheuttaa sen, että yrittäjä tiedostamattaan valikoi vain sellaista tietoa, joka tukee hänen yrittäjyyttään. Yrittäjäksi ryhtyminen saattaa joissain tapauksissa perustua siihen, että henkilö ei nähnyt muita yhtä hyviä vaihtoehtoja eli toisin sanoen hänen subjektiivisessa todellisuudessaan ei ollut yhtä hyviä vaihtoehtoja. (Huuskonen 1992, 96 - 100, 104.)

Intentio ryhtyä yrittäjäksi syntyy, jos haluttu tavoite on tasapainossa sen vaatimien ponnistuksiin nähden. Kun henkilö on tehnyt päätöksen ryhtyä yrittäjäksi, hän alkaa todennäköisesti hankkia lisätietoa sekä tekemään muita järjestelyjä toiminnan aloittamiseksi. Mitä pitemmälle järjestelyissä edetään, sitä paremmin yrittäjän omat käsitykset alkavat vastata todellisia toimintamahdollisuuksia. Olosuhteiden odottamattomat muutokset saattavat pysäyttää tämän prosessin tietyn ajaksi tai jopa kokonaan. Luopuminen hankkeesta voi tapahtua prosessin kaikissa vaiheissa, tosin mitä enemmän resursseja siihen on käytetty, sen epätodennäköisempää hankkeesta luopuminen on. (Huuskonen 1992, 102–103.)

3.2.5 Prosessimalli yrittäjäksi ryhtymisestä

Edellisen perusteella voidaan päätellä, että yrittäjyys ei ole seurausta mistään yksittäisestä seikasta. Tausta-, henkilö- ja tilanneseikat vaikuttavat monimutkaisella tavalla toisiinsa, luoden joko myönteisiä tai kielteisiä tulkintoja ja näkemyksiä.

Kuvassa 1 nähdään prosessimalli yrittäjäksi ryhtymisestä.

Kuva 1. Prosessimalli yrittäjäksi ryhtymisestä (Huuskonen 1992, 107)

Prosessimallissa yrittäjäksi ryhtyminen on selitetty seuraavasti: Yrittäjyys tähtää johonkin päämäärään, jota henkilö pitää tavoittelemisen arvoisena. Yrittäjyyttä edeltää tarjolla olevien toimintavaihtoehtojen vertailu- ja harkintavaihe, joka pe-

rustuu subjektiiviseen maailmankuvaan. Päätös ryhtyä yrittäjäksi syntyy, jos henkilö- ja tilannetekijät ovat sopivassa suhteessa toisiinsa. Päämäärätiedon valossa henkilön täytyy haluta jotain sellaista, mitä yrityksen perustaminen voi hänelle tarjota. Tilannetiedon valossa toimintamahdollisuuksien on oltava tarpeeksi hyvät. Välinetiedon valossa yritystoiminnan pitää olla enemmän houkutteleva kuin muut vaihtoehdot. Henkilölle syntyy aikomus ryhtyä yrittäjäksi eli yrittäjyysintentio, mikäli harkintavaiheessa hän alkaa suosia yrittäjyyttä muihin vaihtoehtoihin nähden. Prosessin sitoutumisvaiheen kautta intentio realisoituu varsinaiseksi yritystoiminnaksi, jolloin hankkeeseen sijoitetaan erilaisia panoksia. Sitoutuminen hankkeeseen lisääntyy prosessin edetessä, mikäli lähtöoletukset vastaavat todellisuutta. Muussa tapauksessa yrittäjyydestä luovutaan hetkellisesti tai jopa lopullisesti.

4 TUTKIMUSAINEISTO

4.1 Tutkimuksen tavoitteet ja kohderyhmä

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää Saimaan ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoiden yrittäjyysinnostusta ja kiinnostusta yrittäjyysopetusta kohtaan. Tutkimuksessa selvitettiin myös opiskelijoiden mielestä tärkeimmät yrittäjän menestystekijät sekä merkittävimmät esteet opiskelijoiden yrittäjyydelle. Opiskelijat saivat myös määritellä, mitä heidän mielestään yrittäjyysopetuksen pitäisi sisältää.

Kohderyhmä rajattiin Saimaan ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoihin, ettei tutkimus kasvaisi liian laajaksi. Tutkimukseen otettiin mukaan kaikki vuosiasteet, että nähtäisiin yrittäjyyshalukkuuden mahdolliset muutokset opiskelijoiden edetessä. Saimaan ammattikorkeakoulussa liiketalouden koulutusohjelmia on kolme erilaista: englanninkielinen Degree Programme in International Business, Kansainvälinen kauppa sekä Liiketalous. Kansainvälisen kaupan koulutusohjelmassa voi suuntautua Venäjän-kauppaan tai International businekseseen.

Liiketalouden koulutusohjelmassa voi erikoistua laskentatoimeen, markkinointiin tai yritysten ja taloushallinnon juridiikkaan.

4.2 Tutkimusmenetelmä ja tutkimuksen toteutus

Kyselytutkimuksessa käytettiin lähestymistapana kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusta, jossa aineisto on esitettävissä numeraalisessa muodossa. Tosin kolmessa kysymyksessä yhtenä vastausvaihtoehtona oli avoin kohta vastaajan omille kommenteille.

Tutkimuksessa käytetty aineisto kerättiin Internet-kyselyllä (Webropol) lokakuussa 2009. Saatekirjeen (Liite 1) ja kyselylomakkeen (Liite 2) linkki laitettiin Moodlen liiketalouden opiskelijoille tarkoitetulle ilmoitustaululle, josta opiskelijat pääsivät vastaamaan kyselyyn.

Alun perin kyselyn piti olla ilmoitustaululla vain 8.10. ja 18.10. välisen ajan, mutta vastaajien liian pienen määrän vuoksi päädyttiin jatkamaan vastausaikaa lokakuun loppuun tarpeeksi laajan otannan varmistamiseksi. Vastaajia oli tuossa vaiheessa vasta 17. Selityksenä vähäiseen vastaajamäärään oli kyselyn liian vähäinen mainostaminen sekä syysloma-ajaksi sattunut kyselyn toteuttaminen. Vastaamisajan pidentäminen ja kyselyn mainostaminen lisäsivät vastaajamäärän lopulta 55:een.

Internet-kyselyllä saadut vastaukset tallentuivat automaattisesti tietokantaan, ja Webropolilta oli mahdollista tilata vastauksien yhteenveto sähköisesti suoraan Microsoft Excel -taulukkomuodossa. Näin saatu aineisto muokattiin uudestaan halutulla tavalla ja siirrettiin PASW Statistics 18 -tilastointiohjelmaan (entinen SPSS) tarkempaa analysointia varten. Vastauksia tarkasteltiin jakaumina ja ristiintaulukointeina eri tekijöiden välisen yhteyden selvittämiseksi.

4.3 Tulosten luotettavuus

Tulosten luotettavuuden ja johtopäätösten kannalta on oleellista, että vastaajat ymmärsivät kysymykset oikein ja että kyselyyn vastanneet edustivat riittävän

kattavasti kohderyhmää. Kyselyyn vastasi 55 henkilöä, mikä on enintään tyydyttävä vastaajamäärä. Tulosten mukaan vaikuttaa siltä, että vastaajat olivat ymmärtäneet kysymykset oikein. Kyselylomake oli mahdollisimman selkeä ja lyhyt, että vastaajien mielenkiinto säilyi varmasti kyselyn loppuun asti. Toisin olisi saattanut olla, jos kysely olisi ollut liian pitkä. Kyselyyn vastattiin täysin anonyymisti ja tällöin ihmiset vastaavat kysymyksiin rehellisimmin, kun eivät pelkää nimensä tulevan jossain julki.

Jos tutkimus tehtäisiin uudestaan suuremmalle joukolle, tuloksissa tuskin olisi merkittäviä eroja. Kuitenkin pidemmän ajan kuluessa vastaajien mielipiteet yrittäjyyttä kohtaan saattaisivat muuttua. Nykyisessä talouden vaikeassa tilanteessa yrittäjyysinnostus yleensä kasvaa ihmisten työllistäessä itse itsensä, mutta se ei välttämättä vaikuta opiskelijoiden mielipiteisiin yrittäjyydestä, he eivät välttämättä vielä tosissaan mieti, kuinka työllistää itsensä tulevaisuudessa.

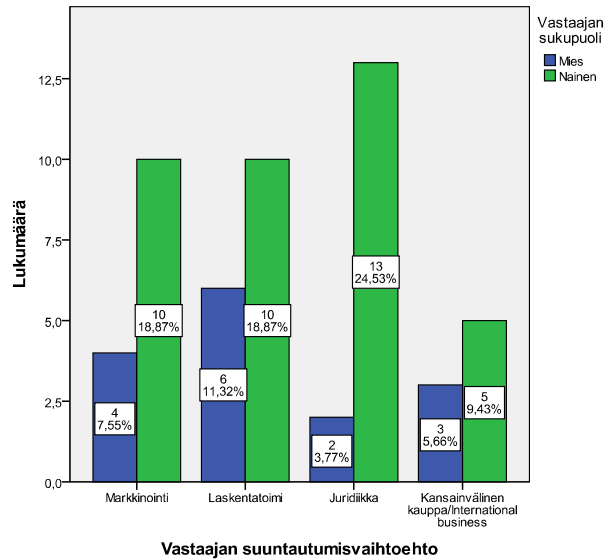
4.4 Vastaajien perustiedot

Ensimmäiseksi tutkimuksessa selvitettiin kunkin vastaajan perustiedot: sukupuoli, koulutusala ja opiskeluvuosi. Näiden tietojen perusteella voitiin vertailla eroja esimerkiksi yrittäjyyshalukkuudessa sukupuolten tai koulutusohjelmien välillä.

Kaksi vastaajista jätti vastaamatta kohtaan ”suuntautumisvaihtoehto”. Tämä johtui luultavasti siitä, että he molemmat olivat 1. vuoden opiskelijoita, eivätkä olleet vielä tehneet lopullista valintaansa suuntautumisvaihtoehdosta. Sen vuoksi he eivät ole mukana suuntautumisvaihtoehtoa koskevissa tarkasteluissa.

4.4.1 Sukupuoli ja suuntautumisvaihtoehto

Kyselyyn vastanneista oli naisia 72,73 % ja miehiä 27,27 %. Vastaajien sukupuoli suuntautumisvaihtoehdoittain esitetään Kuviossa 1.

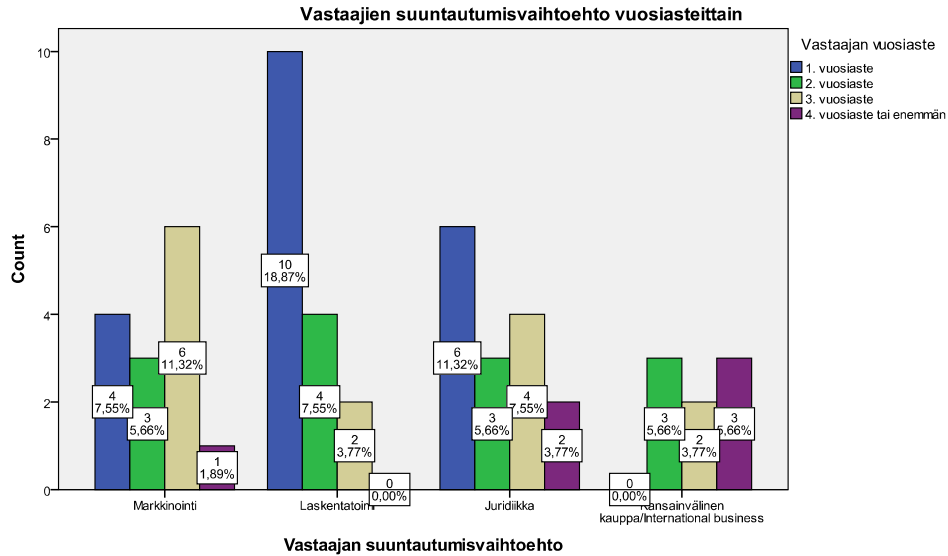
Kuvio 1. Vastaajien sukupuoli suuntautumisvaihtoehdon mukaan (naiset n=38, miehet n=15).

Tarkasteltaessa sukupuolta suuntautumisvaihtoehdon mukaan, naisvastaajia oli eniten juridiikasta (24,53 %) ja vähiten kansainvälisen kaupan/International businessistä (9,43 %). Miesvastaajia taas oli eniten laskentatoimesta (11,32 %) ja vähiten juridiikasta (3,77 %).

4.4.2 Vuosiaste

Vastaajien vuosiastetta tarkasteltaessa selviää, että eniten vastauksia tuli ensimmäisen vuosiasteen opiskelijoilta (40,0 %). Toisen ja kolmannen vuosiasteiden opiskelijoilta vastauksia tuli suunnilleen saman verran eli noin 25 %. Vähiten vastauksia tuli yli neljännen vuosiasteen opiskelijoilta (10,91 %). Tämä johtuu luultavasti siitä, että neljännen vuosiasteen opiskelijat tekevät yleensä opinnytöitä.

Vastaajien vuosiaste suuntautumisvaihtoehdon mukaan esitetään kuviossa 2.

Kuvio 2. Vastaajien vuosiaste suuntautumisvaihtoehdon mukaan (n=53).

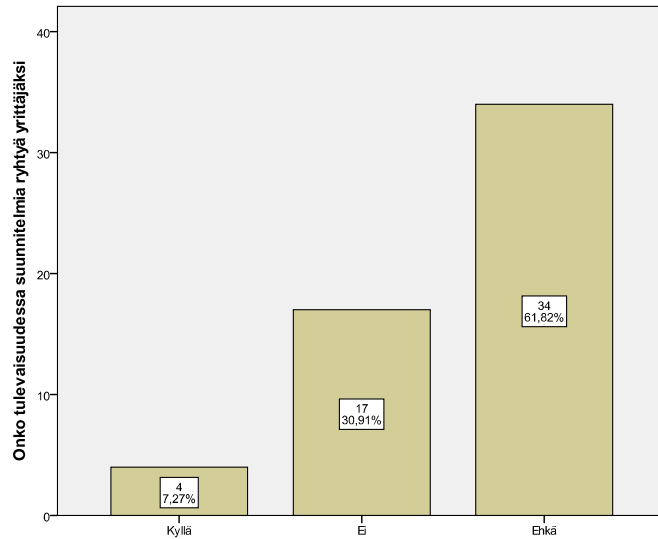
Tarkasteltaessa vuosiasteen jakautumista suuntautumisen mukaan huomataan, että eniten vastauksia tuli laskentatoimen ensimmäisen vuosiasteen opiskelijoilta (18,87 %). Laskentatoimen neljänneltä vuosiasteelta ja kansainvälisen kaupan ensimmäiseltä vuosiasteelta ei saatu ollenkaan vastauksia.

4.5 Vastaajien mielipiteet

Vastaajien mielipideosiossa tiedusteltiin vastaajien yrittäjyystaustaa, yrittäjyysaikomuksia, menestystekijöitä ja merkittävimpiä esteitä nuorten yrittäjyydelle. Ensimmäisessä kysymyksessä vastaajilta tiedusteltiin, onko heillä oma yritys ja vain yksi juridiikan ensimmäisen vuosiasteen naisopiskelija ilmoitti omistavansa oman yrityksen.

4.5.1 Yrittäjyysaikomukset

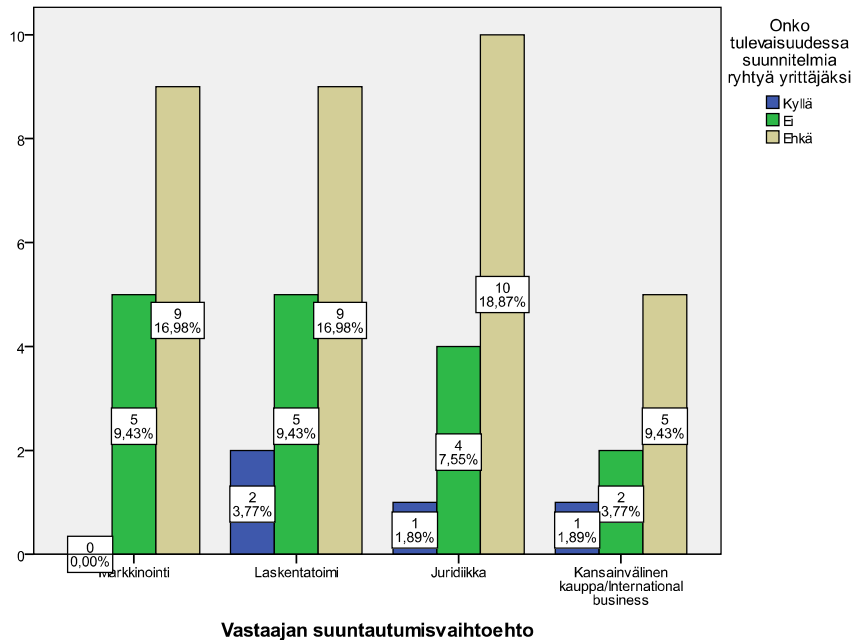
Tulevaisuuden yrittäjyysaikomuksia tiedusteltaessa vain 7,27 % vastaajista ilmoitti aikovansa yrittäjäksi. Suurin osa vastaajista (61,82 %) piti yrittäjyyttä mahdollisena uravaihtoehtona. Vastaajista 30,91 %:lla ei ollut lainkaan yrittäjyysaikomuksia. Vastaajien yrittäjyysaikomukset esitetään kuviossa 3.

Kuvio 3. Vastaajat yrittäjyysaikomusten mukaan (n=55).

Tutkimuksessa havaittiin jonkinasteisia eroja yrittäjyysalukkuudessa naisten ja miesten välillä. Niistä vastaajista, jotka ilmoittivat varmasti aikovansa yrittäjäksi tulevaisuudessa, 75 % oli miehiä. Tästä ei ehkä kuitenkaan vielä voi vetää johtopäätöksiä kohdan liian vähäisen vastaajamäärän vuoksi. Tulevaisuudessa yrittäjyyttä mahdollisena ammattina pitävien joukossa ei eroja sukupuolten välillä havaittu ollenkaan. Miehistä 60,0 % ja naisista 62,5 % ilmoitti kiinnostuksensa yrittäjyyteen. Kielteisesti yrittäjyyteen suhtautuvia naisia (35,0 %) oli suhteessa enemmän kuin kielteisesti suhtautuvia miehiä (20,0 %) (Liite 1: Taulukko 1).

Tulevaisuuden yrittäjyysaikomuksien jakautuminen suuntautumisvaihtoehtojen mukaan esitellään kuviossa 4.

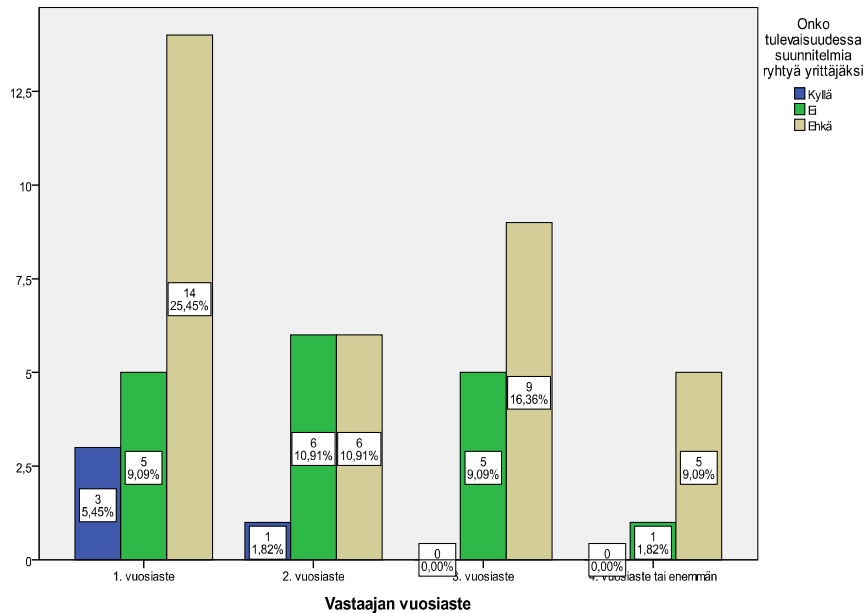
Kuvio 4. Yrittäjyysaikomukset suuntautumisvaihtoehdon mukaan (n=53)

Kuten kuvioista 4 nähdään, yrittäjyysaikomukset jakautuivat markkinoinnin, laskentatoimen ja juridiikan kesken melko tasan. Kansainvälisen kaupan puolella vastaajamäärä oli muita suuntautumisvaihtoehtoja pienempi, joten siitä ei voi tehdä tarkkoja johtopäätöksiä. Jokaisessa suuntautumisvaihtoehdossa yrittäjyyttä uravaihtoehtokseen harkitsevien määrä oli selvästi suurin. Kielteisesti yrittäjyyteen suhtautui yleisesti ottaen noin puolet yrittäjyyttä harkitsevista. Varmasti yrittäjiksi aikovia oli selvästi vähiten jokaisessa suuntautumisvaihtoehdossa.

Tarkasteltaessa eroja yrittäjyshalukkuuden ja suuntautumisvaihtoehtojen välillä ei eroja juurikaan havaittu (Liite 2: Taulukko 1). Markkinoinnin puolelta kukaan ei ilmoittanut haluavansa tulevaisuudessa varmasti yrittäjäksi. Vaihtoehdon "ehkä" valitsi 64,3 % vastaajista ja kielteisesti yrittäjyyteen suhtautui 35,7 % vastanneista. Laskentatoimesta kaksi vastaajaa (12,5 %) halusi tulevaisuudessa yrittäjäksi. Mahdollisia tulevaisuuden yrittäjiä oli 56,3 %, ja 31,3 % ilmoitti, ettei yrittäjyys kiinnosta tulevaisuudessa. Yksi juridiikan opiskelija ilmoitti vahvan yrittäjyshalukkuutensa (6,7 %), ja yrittäjyyttä harkitsi 66,7 %. Kielteisesti yrittäjyyteen suhtautui 26,7 % juridiikan opiskelijoista. Kansainvälisen kaupasta löytyi yksi varma tulevaisuuden yrittäjä (12,5 %). Mahdollisia tulevaisuuden yrittäjiä

oli 62,5 %, mutta yrittäjyys ei kiinnostanut 25,0 %:a kansainvälisen kaupan opiskelijoista.

Kuviossa 5 esitellään vastaajien yrittämisisinnokkuus vuosiasteiden mukaan.

Kuvio 5. Yrittäjyysinnostus vuosiasteittain (n=55)

Kielteisesti yrittäjyyteen suhtautuvia vastaajia oli 1., 2. ja 3. vuosiasteen opiskelijoissa määrällisesti lähestulkoon saman verran. Varmasti yrittäjäksi aikovia ei ollut lainkaan 3. tai 4. vuosiasteen opiskelijoissa. Eniten yrittäjyysmyönteisiä vastaajia oli 1. vuoden opiskelijoissa.

Tarkasteltaessa vuosiasteittain vastaajien halukkuutta perustaa oma yritys tutkimuksesta ilmeni, että suhteessa innokkaimpia tulevaisuuden yrittäjiä olivat yli 4. vuosiasteen opiskelijat. Heistä yhteensä 83,3 % ilmoitti olevansa kiinnostuneita yrittäjyydestä, mutta tulokseen kannattaa suhtautua varauksellisesti vähäisen vastaajamäärän vuoksi. Erittäin myönteisesti yrittäjyyteen suhtautuivat myös 1. vuosiasteen opiskelijat, joista 77,2 % ilmoitti varmasti ryhtyvänsä yrittäjäksi tulevaisuudessa tai edes harkitsevansa sitä. Kielteisimmin yrittäjyyteen suhtautuivat 2. vuosiasteen opiskelijat, sillä heistä 46,2 % ei ollut lainkaan kiin-

nostunut yrittäjyydestä. Yrittäjyydestä kiinnostuneita oli melko paljon myös 3. vuosiasteen opiskelijoissa (64,3 %). (Liite 3: Taulukko 1).

4.5.2 Lähipiirin yrittäjyys

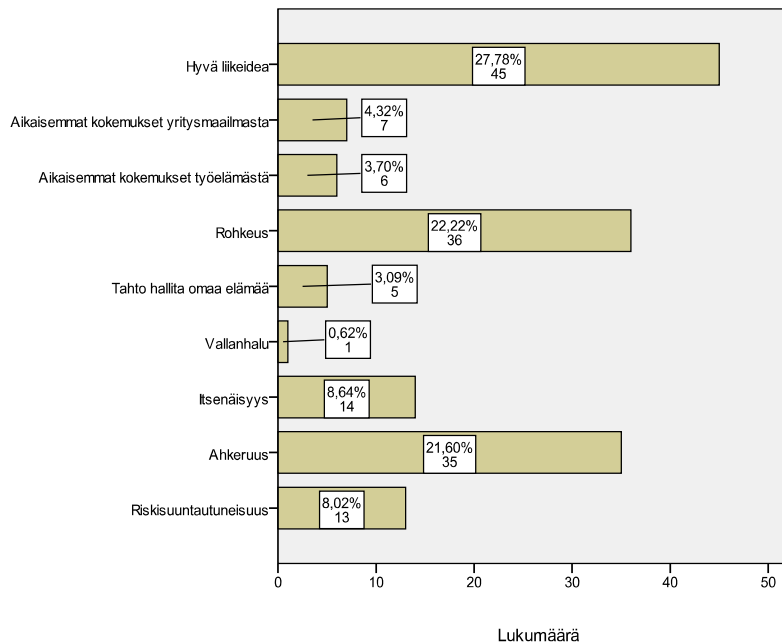
Lähes 40 % vastaajista ilmoitti perheessään olevan yrittäjä tai yrittäjiä. Tarkasteltaessa lähipiirin vaikutusta yrittäjyyshalukkuuteen huomattiin, että sillä on yrittäjyyshalukkuutta lisäävä vaikutus. Niiden vastaajien kesken, jotka ilmoittivat perheessään olevan yrittäjyyttä, yrittäjäksi varmasti aikovien ja yrittäjyyttä harkitsevien suhteellinen määrä oli muita suurempi. Yrittäjäperheistä tulevista yhteensä 81 % ilmoitti ryhtyvänsä tulevaisuudessa yrittäjäksi tai edes harkitsevansa sitä. Vastaajilla, joilla ei ollut yrittäjäperhetaustaa, sama prosenttiluku oli 60,6 %. Perheen sisäinen yrittäjyys myös vähensi kielteistä suhtautumista tulevaisuuden yrittäjyyteen, sillä heistä 19,0 % ei aio ryhtyä yrittäjäksi, kun taas muista vastaajista 39,4 % ilmoitti, ettei yrittäjyys kiinnosta (Liite 4: Taulukko 1).

4.5.3 Menestystekijät

Kyselyssä tiedusteltiin opiskelijoilta heidän mielestään tärkeimpiä menestyvän yrittäjän piirteitä. Valmiiksi määriteltyjen vastausvaihtoehtojen lisäksi oli avoin kohta, johon vastaajalla oli halutessaan mahdollisuus kirjoittaa oma vastauksensa. Vastaajaa pyydettiin valitsemaan kolme omasta mielestään tärkeintä tekijää.

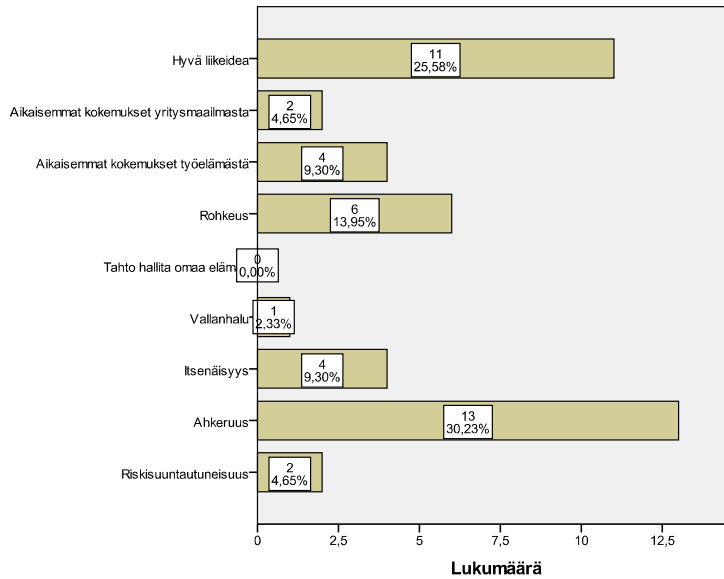
Tärkeimmiksi yrittäjän menestystekijöiksi erottui selvästi kolme tekijää: hyvä liikeidea (27,78 %), rohkeus (22,22 %) ja ahkeruus (21,60 %). Vähiten ääniä saivat vallanhalu (0,62 %), oman elämän hallinta (3,09 %) ja kokemukset työelämässä (3,76 %) sekä yritysmaailmassa (4,32 %). Valmiiden menestystekijöiden lisäksi vastaajilla oli myös mahdollista vastata avoimeen kohtaan. Vain yksi opiskelija käytti avointa vastausta, ja hänen mielestään yksi tärkeimmistä menestyvän yrittäjän piirteistä on ”työtä pelkäämättömyys”. Vastaajien mielestä tärkeimmät yrittäjän menestystekijät esitellään kuviossa 6.

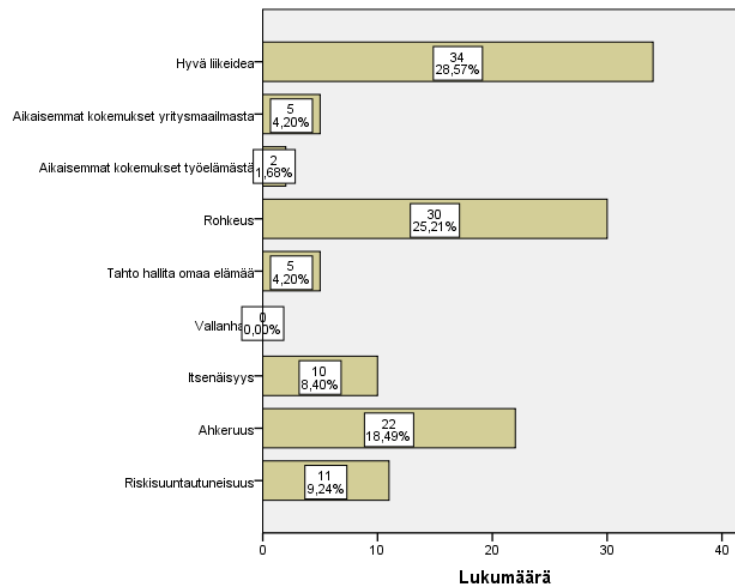
Kuvio 6. Yrittäjän menestystekijät (n=162).

Sukupuolten välillä ei havaittu merkittäviä eroja mielipiteissä yrittäjän menestystekijöistä. Kolme eniten ääniä saanutta tekijää olivat molemmilla sukupuolilla samat. Miesopiskelijoiden mielestä ahkeruus oli selvästi tärkein yrittäjän menestystekijä (30,23 %). Seuraavaksi tärkeimmät olivat hyvä liikeidea (25,58 %) ja rohkeus (13,95 %). Yksikään mies ei pitänyt oman elämän hallintaa yrittäjän menestystekijänä. Ääniä saaneista vähiten merkittävimpiä tekijöitä miesten mielestä olivat vallanhalu (2,33 %), riskisuuntautuneisuus (4,65 %) sekä kokemukset yritysmaailmasta (4,65 %). Miesten mielestä merkittävimmät yrittäjän menestystekijät esitellään kuviossa 7.

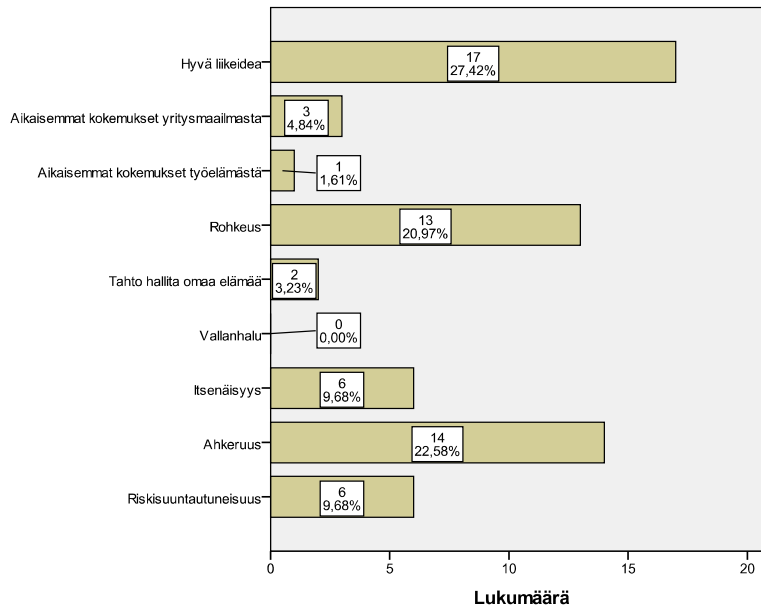
Kuvio 7. Miesten mielestä tärkeimmät yrittäjän menestystekijät (n=43)

Naisopiskelijoiden mielestä yrittäjän tärkein menestystekijä oli hyvä liikeidea (28,57 %). Seuraavina tulivat rohkeus (25,21 %) sekä ahkeruus (18,49 %). Vähiten tärkeiksi osoittautuivat vallanhalu (0,00 %), aikaisemmat kokemukset työelämästä (1,68 %), aikaisemmat kokemukset yritysmaailmasta (4,20 %) sekä tahto hallita omaa elämää (4,20 %). Naisten mielipiteet yrittäjän menestystekijöistä esitellään kuviossa 8.

Kuvio 8. Naisten mielestä tärkeimmät yrittäjän menestystekijät (n=119).

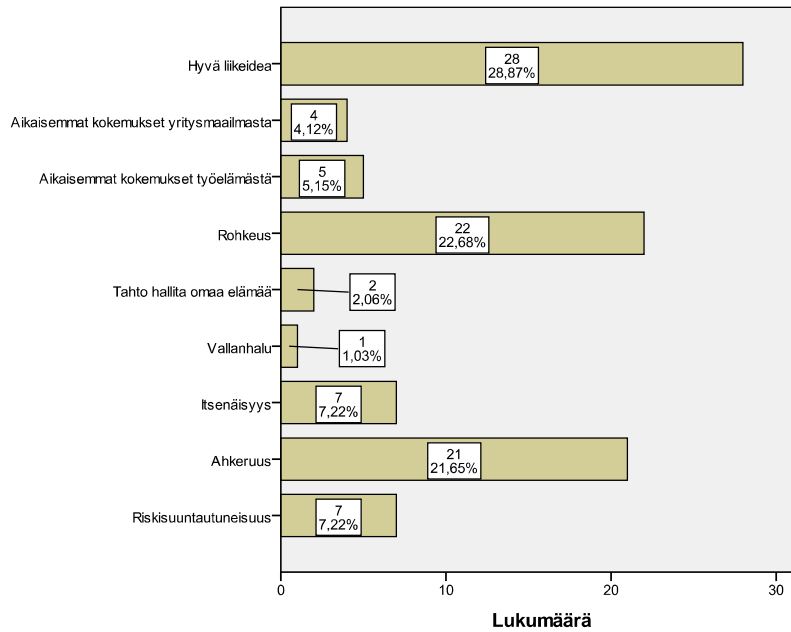
Tutkittaessa yrittäjäperheissä kasvaneiden ja ei-yrittäjäperhetaustaa omaavien mielipide-eroja menestyvän yrittäjän piirteistä, merkittäviä eroja ei löydetty. Kuviossa 9 esitellään yrittäjäperheessä kasvaneiden mielipiteet yrittäjän menestystekijöistä.

Kuvio 9. Yrittäjän menestystekijät (yrittäjäperhetaustaiset n=62)

Perheyrittäjätaustaiset vastaajien kesken erottui selvästi kolme merkittävintä tekijää: hyvä liikeidea (27,42 %), ahkeruus (22,58 %) ja rohkeus (20,97 %). Yhdenkään vastaajan mielestä vallanhalu ei ollut merkittävä tekijä. Merkitykseltään vähäisinä pidettiin myös aikaisempia kokemuksia työelämästä (1,61 %) ja yritysmaailmasta (4,84 %) sekä halua hallita omaa elämää (3,23 %).

Ei-yrittäjäperhetaustaa omaavien vastaajien mielipiteet yrittäjän menestystekijöistä esitellään kuviossa 10.

Kuvio 10. Yrittäjän menestystekijät (ei-yrittäjäperhetaustaiset n=97)

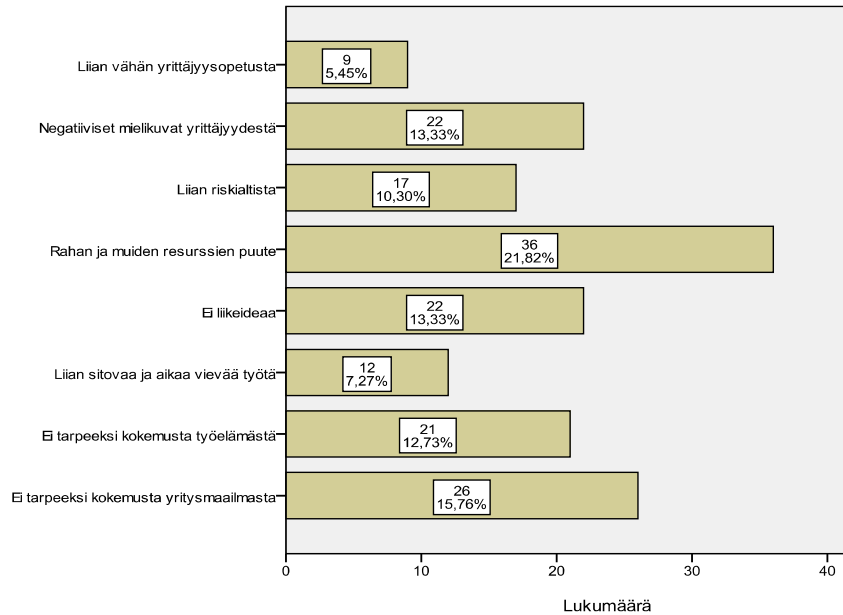
Muun perhetaustan omaavien vastaajien kesken kolme tärkeintä menestystekijää olivat samat kuin perheyrittäjätaustaisilla. Vastaajista 28,87 % piti hyvää liikeideaa tärkeänä, kun taas sekä rohkeus että ahkeruus olivat tärkeitä yli 20 %:n mielestä. Vähiten tärkeinä tekijöinä pidettiin vallanhalua (1,03 % ja oman elämän hallintaa (2,06 %).

4.5.4 Yrittäjyyden esteet

Tiedusteltaessa merkittävimpiä esteitä nuorten yrittäjyydelle vastaajilla oli mahdollisuus valita kolme mielestään merkittävintä estettä valmiista vaihtoehdoista. Yhtenä vaihtoehtona oli myös avoin kohta, johon vastaajalla oli mahdollisuus lisätä oma henkilökohtainen vastauksensa.

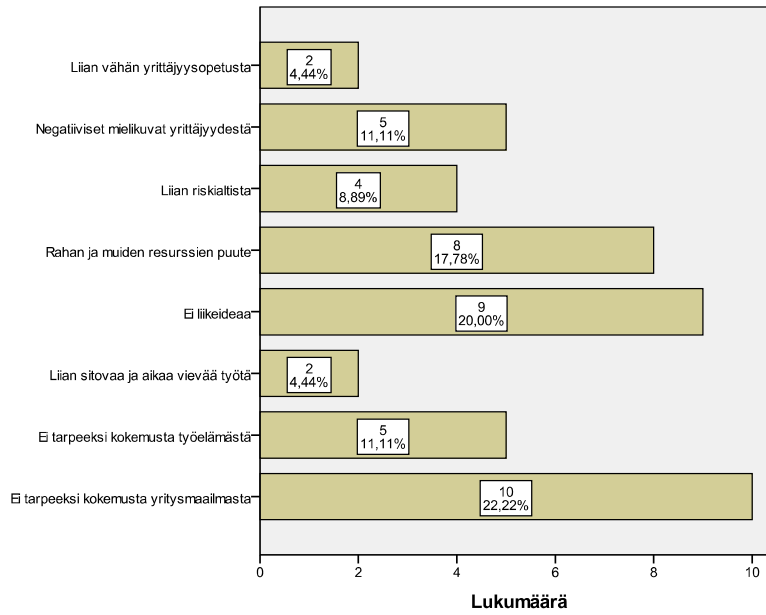
Äänet jakaantuivat melko tasaisesti eri vaihtoehtojen kesken. Kukaan ei vastannut kysymyksen avoimeen kohtaan. Tasaisuudesta huolimatta selvästi merkittävimmäksi esteeksi nuorten yrittäjyydelle vastaajien mukaan paljastui rahan ja muiden resurssien puute (21,82 %). Muita merkittäviä tekijöitä olivat kokemuksen puute, negatiiviset mielikuvat ja liikeideattomuus. Yrittäjyysopetuksen vähäisen määrän (5,45 %) ja yrittäjän ammatin sitovuuden (7,27 %) merkitystä

pidettiin vähäisimpinä nuorten yrittäjyyden esteenä. Kuviossa 11 esitellään nuorten merkittävimmät esteet yrittäjyydelle.

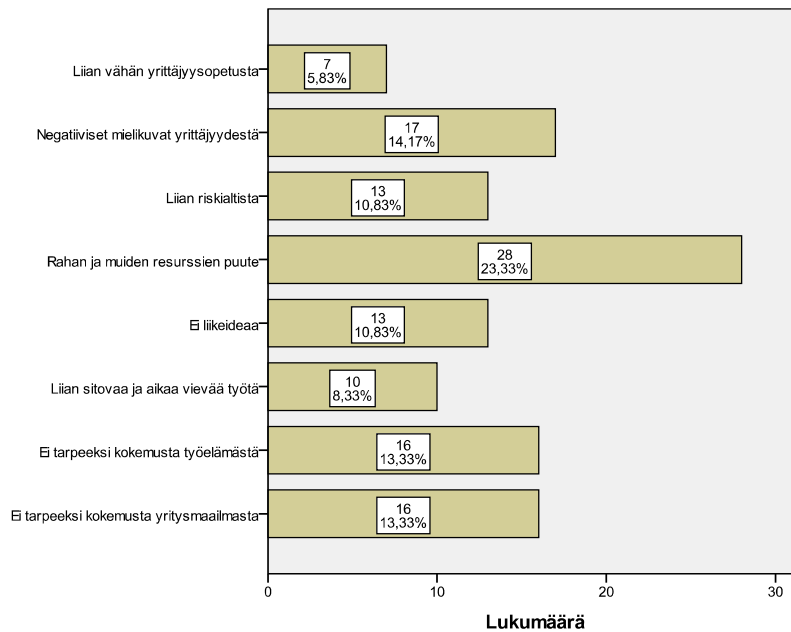
Kuvio 11. Nuorten yrittäjyyden esteet (n=165).

Vertailtaessa sukupuolten välisiä mielipide-eroja, jotka koskevat nuorten yrittäjyyden merkittävimpiä esteitä. Miesvastaajien kesken merkittävimiksi esteiksi nousivat kokemattomuus yritysmaailmassa (22,22 %), liikeideattomuus (20,00 %) sekä resurssien puute (17,78 %). Vähiten merkittävimpinä pidettiin yrittäjyysopetuksen vähäisyyttä (4,44 %) ja yrittäjän ammatin sitovuutta (4,44 %). Miesten mukaan merkittävimmät esteet yrittäjyydelle esitellään kuviossa 12.

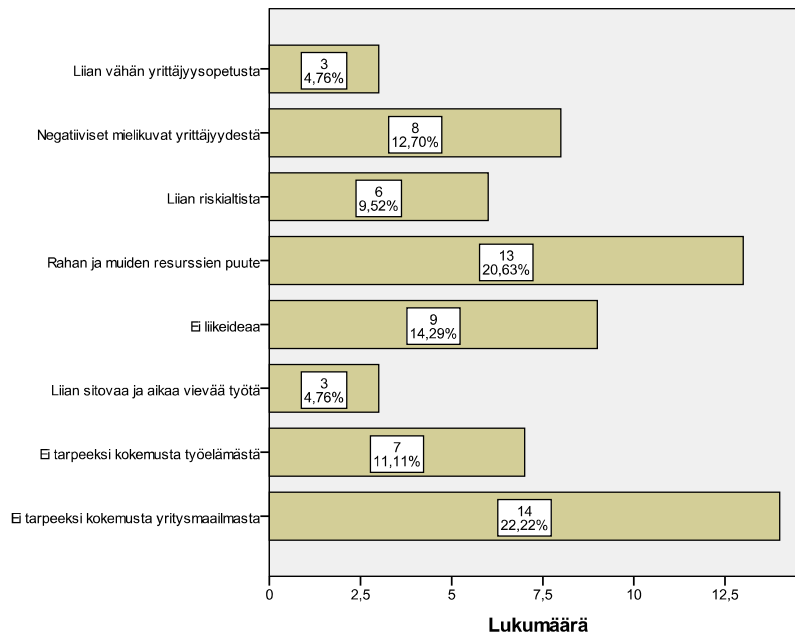
Kuvio 12. Merkittävimmät esteet yrittäjyydelle (miehet, n=45).

Naiset puolestaan pitivät yrittäjyyteen vaadittavien resurssien puuttetta selvästi merkittävimpänä ongelmana (23,33 %). Muuten äänet jakautuivat melko lailla tasan eri vaihtoehtojen kesken. Merkittämättömimpänä naisvastaajat pitivät yrittäjyysopetuksen vähäistä määrää (5,83 %). Naisten mielestä merkittävimmät yrittäjyyden esteet esitellään kuviossa 13.

Kuvio 13. Merkittävimmät esteet yrittäjyydelle (naiset, n=120)

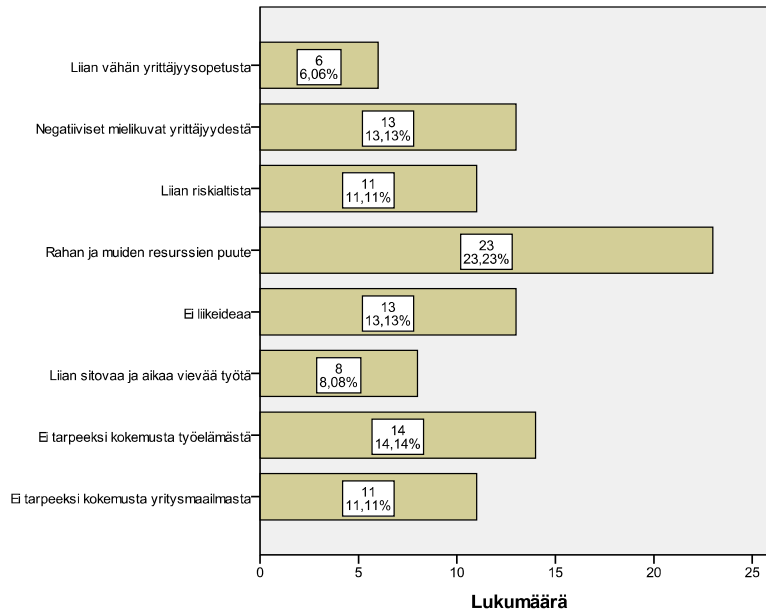
Tarkasteltaessa yrittäjäperheestä tulevien ja muun perhetaustan omaavien välistä mielipide-eroja liittyen nuorten yrittäjyysesteisiin, tutkimuksessa ilmeni vain vähäisiä eroja. Yrittäjäperhetaustaisten mielipiteet merkittävimmistä esteistä nuorten yrittäjyydelle esitellään kuviossa 14.

Kuvio 14. Nuorten yrittäjyysesteet (yrittäjäperhetaustaiset n=63).

Yrittäjäperheestä tulevien vastaajien mielestä merkittävimmät esteet olivat vähäinen kokemus yritysmaailmasta (22,22 %) sekä resurssien puuttuminen (20,63 %). Merkitykseltään vähäisimmiksi jäivät yrittäjyysopetuksen vähäisyys (4,76 %) ja yrittäjän ammatin sitovuus (4,76 %).

Ei-yrittäjäperheissä kasvaneiden vastaajien mielipiteet merkittävimmistä esteistä nuorten yrittäjyydelle esitellään kuviossa 15.

Kuvio 15. Nuorten yrittäjyysesteet (ei-yrittäjäperhetaustaiset n=99).

Muun kuin yrittäjäperhetaustan omaavat vastaajat korostivat myös resurssien puutetta (23,23 %). Muuten äänet jakautuivat melko lailla tasan eri vaihtoehtojen välillä. Vähiten merkittäviä vastaajien mielestä olivat yrittäjäperhetaustaisten tapaan yrittäjyysopetuksen vähäinen määrä (6,06 %) sekä yrittäjyyden sitovuus (8,08 %).

4.6 Yrittäjyyskoulutus

Kyselyn yrittäjyyskoulutusosiossa vastaajilta tiedusteltiin, ovatko he suorittaneet yrittäjyyskursseja, mitä yrittäjyysopetuksen pitäisi heidän mielestään sisältää ja onko heillä kiinnostusta yrityshautomoa kohtaan.

4.6.1 Yrittämiseen liittyvien kurssien suorittaminen

Melko tarkalleen puolet (50,9 %) ilmoitti suorittaneensa yrittäjyyteen liittyviä kursseja. Vastaajan vuosiasteella oli merkittävä vaikutus suoritettuihin yrittäjyyskursseihin, sillä 1. vuosiasteen opiskelijoista 22,7 % oli suorittanut yrittäjyyteen liittyvän kursseja, kun taas yli 4. vuosiasteen opiskelijoista kaikki (100,0 %) olivat suorittaneet yrittäjyyskursseja. Lähes puolet (46,2 %) 2. vuosiasteen opis-

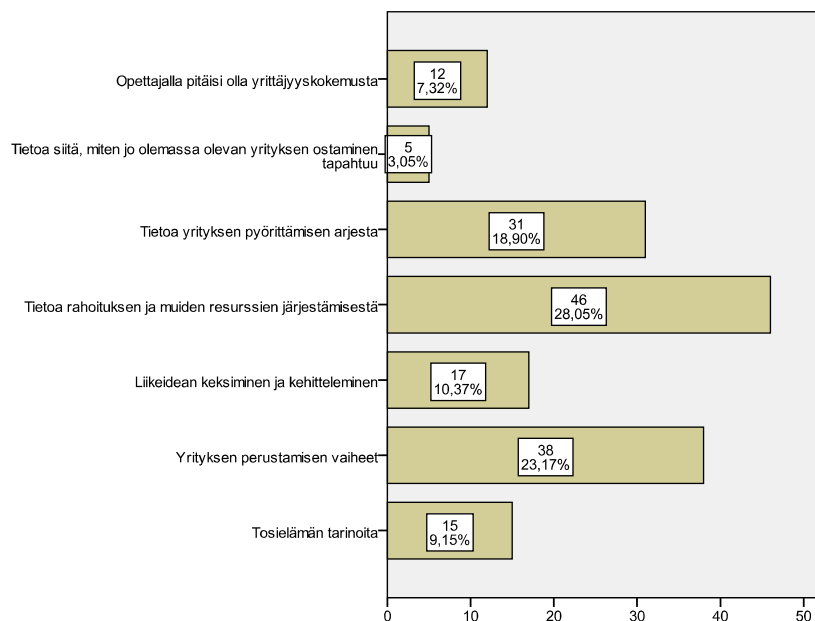

kelijoista oli käynyt yrittäjyyteen liittyviä kursseja ja 3. vuosiasteen opiskelijoilla sama luku oli jo 78,6 %. (Liite 5: Taulukko 1)

Yrittäjyyteen liittyvien kurssien suorittaminen ei vaikuttanut merkittävästi yrittäjyysaikomuksiin. Yrittäjyyskursseja suorittaneista 32,1 % ei ollut kiinnostunut yrittäjyydestä tulevaisuudessa ja 67,9 % vastaajista ilmoitti ryhtyvänsä tulevaisuudessa yrittäjäksi tai harkitsevansa sitä. Niistä vastaajista, jotka eivät vielä olleet suorittaneet yrittäjyyteen liittyviä kursseja, 29,6 % ei aikonut yrittäjäksi ja 70,4 % aikoi tulevaisuudessa perustaa oman yrityksen tai piti yrittäjyyttä mahdollisena uravaihtoehtona (Liite 6: Taulukko 1).

4.6.2 Yrittäjyysopetuksen sisältö

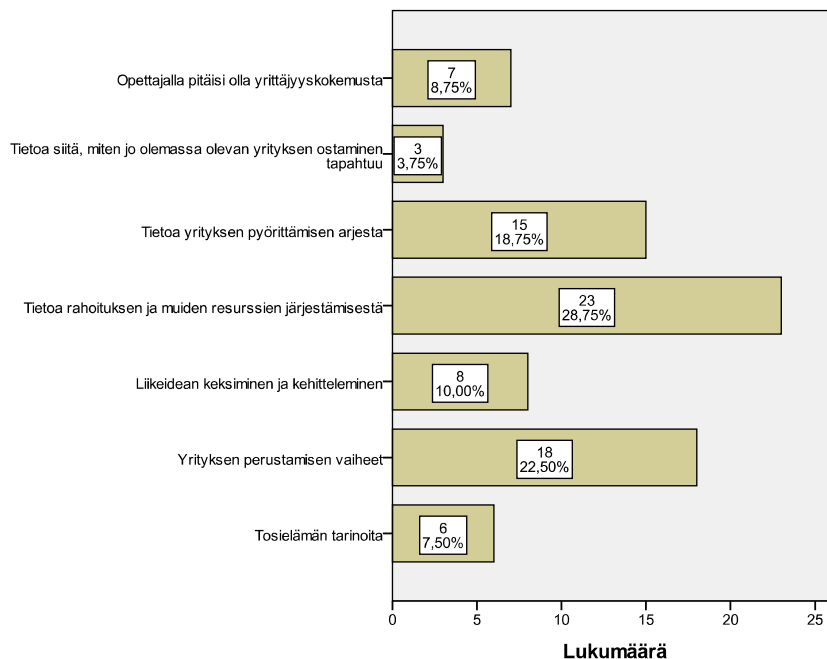
Tiedusteltaessa vastaajilta, mitä heidän mielestään yrittäjyysopetuksen pitäisi sisältää, kolme tekijää erottui selvästi. Nämä tekijät olivat tietoa rahoituksen ja muiden resurssien järjestämisestä (28,05 %), yrityksen perustamisen vaiheet (23,17 %) ja tietoa yrityksen pyörittämisen arjesta (18,90 %). Vähiten tietoa vastaajat kaipasivat valmiin yrityksen ostamisesta (3,05 %). Opettajan omaa yrittäjyyskokemustakaan ei pidetty kovin tärkeänä (7,32 %). Vastaajien mielestä yrittäjyysopetuksen sisällön merkittävimmät painopisteet esitellään kuviossa 16.

Kuvio 16. Yrittäjyysopetuksen sisältö (n=164).

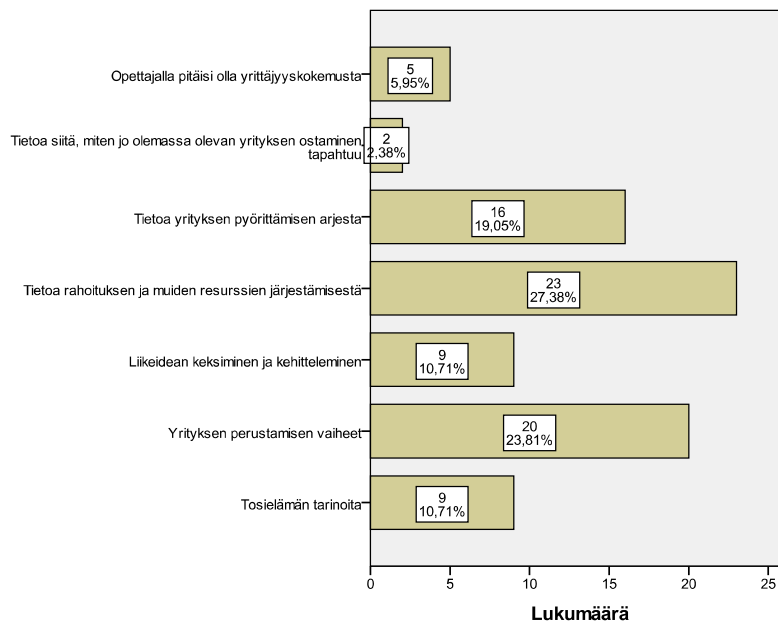
Tässä tutkimuksessa on mahdollista tutkia yrittäjyysopetukseen liittyviä odotuksia, joita niillä vastaajilla on, jotka eivät vielä olleet suorittaneet yrittäjyyttä käsitteleviä kursseja. Vertailtaessa mielipide-eroja yrittäjyysopetuksen sisällöstä yrittäjyyskursseja suorittaneiden ja suorittamattomien välillä, voidaan havaita, ettei eroja juurikaan ollut. Vastaajien mielipiteet kohtasivat täydellisesti siinä, mitä yrittäjyysopetuksen pitäisi sisältää ja mikä on vähemmän tärkeää.

Ne vastaajat, jotka eivät vielä olleet suorittaneet yrittäjyyteen liittyviä kursseja, pitivät tärkeimpänä yrittäjyysopetuksen sisältönä tietoa siitä, miten rahoitus ja muut voidaan järjestää yritystä perustettaessa (28,75 %). Tärkeinä pidettiin myös yrityksen perustamisen vaiheita (22,50 %) ja tietoa yrityksen pyörittämisen arjesta (18,75 %). Vähiten vastaajia kiinnosti valmiin yrityksen ostaminen (3,75 %). Yrittäjyyteen liittyviä kursseja suorittamattomien vastaajien mielipiteet yrittäjyysopetuksen sisällöstä esitellään kuviossa 17.

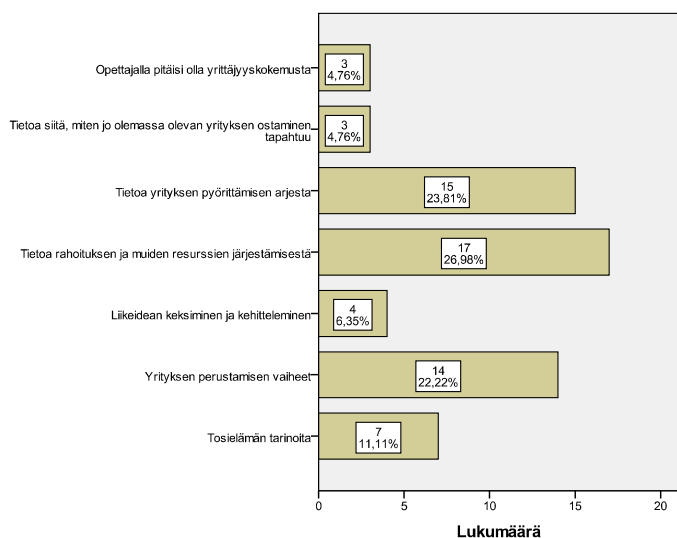
Kuvio 17. Yrittäjyysopetuksen sisältö (yrittäjyyteen liittyviä kursseja suorittamattomat, n=88).

Myös yrittäjyyttä koskevia kursseja suorittaneiden vastaajien mielestä yrittäjyysopetuksen pitäisi sisältää tietoa resurssien järjestämisestä (27,38 %), yrityksen perustamisen vaiheista (23,81 %) ja yrityksen pyörittämisen arjesta (19,05 %). Vähiten tärkeänä vastaajat pitivät valmiin yrityksen ostamista (2,38 %). Yrittäjyyskursseja suorittaneiden vastaajien mielipiteet yrittäjyysopetuksen sisällöstä esitellään kuviossa 18.

Kuvio 18. Yrittäjyysopetuksen sisältö (yrittäjyyteen liittyviä kursseja suorittaneet, n=84).

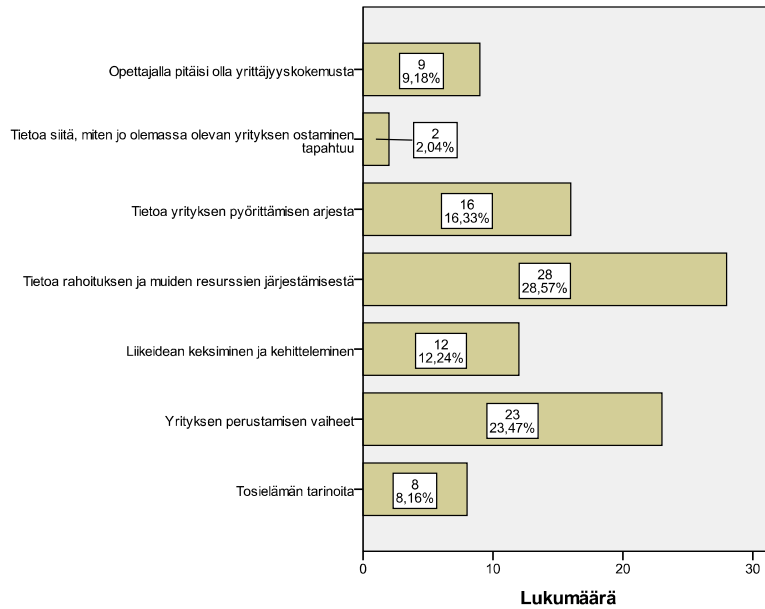
Tutkimuksessa selvisi, että yrittäjäperheistä tulevien mielipiteet yrittäjyysopetuksen sisällöstä erosivat hieman niiden vastaajien mielipiteistä, joilla ei ollut kokemusta yrittäjyydestä perheensä kautta. Yrittäjäperheistä tulevien vastaajien mielipiteet yrittäjyysopetuksen sisällöstä esitellään kuviossa 19.

Kuvio 19. Yrittäjyysopetuksen sisältö (yrittäjäperhetaustaiset n=63).

Yrittäjyydestä kokemusta perheensä kautta omaavien mielestä tärkeimmät painopisteet yrittäjyysopetuksessa olivat resurssien järjestäminen (26,98 %), yrityksen arjenpyörittäminen (23,81 %) sekä yrityksen perustamisen vaiheet (22,22 %). Vähiten tärkeinä vastaajat pitivät opettajan henkilökohtaista yrittäjyyskokemusta (4,76 %), valmiin yrityksen ostamista (4,76 %) sekä liikeidean keksimistä ja kehittämistä (6,35 %).

Niiden vastaajien, joilla ei ollut kokemusta yrittäjänä olemisesta perheensä kautta, mielestä tärkeimmät yrittäjyysopetuksen sisällön painopisteet olivat resurssien järjestäminen (28,57 %) sekä yrityksen perustamisen vaiheet (23,47 %). Yrittäjyysopetuksessa vähiten tarpeellisena oli vastaajien mielestä valmiin yrityksen ostaminen (2,04 %). Ei-yrittäjäperhetaustaisten vastaajien mielipiteet yrittäjyysopetuksen sisällöstä esitellään kuviossa 20.

Kuvio 20. Yrittäjyysopetuksen sisältö (ei-yrittäjäperhetaustaiset, n=98).

Erot yrittäjäperhetaustaisten ja muunlaisten perhetaustan omaavien vastaajien välillä näkyvät kohdissa, jotka koskevat opettajan yrittäjyyskokemusta ja liikeidean keksimistä ja kehittämistä. Muista kuin yrittäjäperheistä tulevat vastaajat arvostivat näitä kahta asiaa yrittäjäperhetaustaisia enemmän. Heistä 9,18 % piti opettajan yrittäjyyskokemusta tärkeänä asiana ja yrittäjäperheistä tulevilla sama luku oli 4,76 %. Liikeidean keksiminen ja kehittäminen oli tärkeää 12,24 %:lle ei-yrittäjäperhetaustaisista, kun taas yrittäjäperhetaustaisten kesken se oli tärkeää 6,35 %:lle vastaajista.

4.6.3 Yrityshautomo

Yrityshautomoon liittyviä kysymyksiä oli kyselyssä kaksi kappaletta, ja ne käsitelivät vastaajien tietoisuutta yrityshautomotoiminnasta sekä sen mahdollista hyödyntämistä yrityksen perustamisessa. Vastaajista 60,00 % oli tietoisia yrityshautomon toiminnasta ja 12,73 % oli harkinnut käyttävänsä yrityshautomon palveluita. Niistä neljästä vastaajasta, jotka ilmoittivat ryhtyvänsä tulevaisuudessa yrittäjiksi, kukaan ei aikonut käyttää yrityshautomoa apuna yrityksensä perustamisessa. Yrittäjyyttä harkitsevista vastaajista 20,6 % oli harkinnut yrityshautomon kokeilemistä (Liite 9).

Tarkasteltaessa vastaajien tietoa yrityshautomon toiminnasta eri vuosiasteiden kesken tutkimuksessa selvisi, että vastaajan vuosiaste vaikutti merkittäväällä tavalla hänen tietoon yrityshautomon toiminnasta. Vähiten tietoa oli 1. vuoden opiskelijoilla, joista peräti 63,6 % ei tiennyt yrityshautomosta ja sen toiminnasta. Tieto lisääntyi selvästi opintojen edetessä, sillä 2. vuosiasteen opiskelijoista 61,5 %:lle yrityshautomon toiminta oli tiedossa. Paras tieto yrityshautomosta oli 3. ja 4 vuosiasteen opiskelijoilla, sillä molemmilla vuosiasteilla tietoisuus oli noin 85 %:n luokkaa (Liite 10).

Suuntautumisvaihtoehtojen välillä ei tutkimuksen mukaan ollut kovinkaan merkittäviä eroja. Paras tieto oli kansainvälisen kaupan linjalla, jonka opiskelijoista 75 % oli tietoinen yrityshautomosta. Markkinoinnin ja juridiikan puolella tieto opiskelijoiden kesken oli noin 60 %:n luokkaa. Laskentatoimen opiskelijoista 50 % tiesi yrityshautomon toiminnasta (Liite 11).

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

5.1 Yhteenveto

Tämän tutkimuksen päätehtävänä oli selvittää Saimaan ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoiden yrittäjyyshalukkuus. Päätehtävän lisäksi tutkimuksessa selvitettiin myös opiskelijoiden mielipiteet yrittäjän menestystekijöistä, nuorten yrittäjyyden esteistä ja yrittäjyyskoulutuksen sisällöstä. Vastauksia näihin ongelmiin selvitettiin kvantitatiivisella kyselytutkimuksella ja tulokset analysoitiin PASW Statistics 18 -ohjelmalla.

Tutkimustulosten perusteella voidaan todeta, että Saimaan ammattikorkeakoulun opiskelijat suhtautuvat yrittäjyyteen melko myönteisesti, mutta vain pieni osa vastaajista (7,27 %) ilmoitti varmasti ryhtyvänsä tulevaisuudessa yrittäjäksi.

Kaikista vastaajista noin 30 %:lla ei ollut ollenkaan yrittäjyysaikomuksia. Tutkimuksen mukaan miehet suhtautuivat yrittäjyyteen myönteisemmin kuin naiset, mutta miesvastaajia oli kyselyssä huomattavasti vähemmän kuin naisia. Miehis-

tä 80 % suhtautui myönteisesti yrittäjyyteen yhtenä ammattivaihtoehtona, kun taas naisilla sama luku oli 65 %. Suuntautumisvaihtoehdolla ei näyttänyt vaikuttavan vastaajien yrittämishalukkuuteen, mutta vuosiasteen mukaan tarkasteltuna 1. ja 4. vuosiasteen opiskelijoilla oli vahvin yrittäjyshalukkuus.

Tutkimuksessa selvisi myös, että lähipiirin yrittäjyys vaikutti myönteisesti vastaajan yrittäjyshalukkuuteen. Perheyrittäjätaustaisista noin 80 % ja muun perhetaustan omaavista noin 60 % ilmoitti perustavansa tulevaisuudessa yrityksen tai harkitsi perustamista.

Yrittäjän menestystekijöistä vastaajien mielestä tärkeimmät olivat hyvä liikeidea, rohkeus ja ahkeruus. Sukupuolten tai yrittäjäperhetaustaisten ja muunlaisen perhetaustan omaavien välillä ei huomattu merkittäviä eroja mielipiteissä. Tiedusteltaessa merkittävimpiä yrittäjyyden esteitä vastaajien mielipiteet jakautuivat vaihtoehtojen välillä melko tasaisesti, mutta selvästi merkittävimpänä pidettiin rahan ja muiden resurssien puutetta. Tässäkään kohdassa ei eroja havaittu sukupuolten tai yrittäjäperhetaustaisten ja muunlaisen perhetaustan omaavien välillä.

Melko tarkalleen puolet vastaajista oli suorittanut yrittäjyyteen liittyviä kursseja. Kursseja suorittaneiden määrä nousi luonnollisesti vuosiasteen mukaan, sillä 1. vuoden opiskelijoista 22,7 % ja 4. vuoden opiskelijoista kaikki (100,0 %) oli suorittanut yrittäjyyttä koskevia kursseja. Kurssien suorittaminen ei vaikuttanut vastaajien yrittäjyshalukkuuteen.

Merkittävimmät asiat, joita vastaajat halusivat yrittäjyysopetuksen sisältävän, olivat tietoa rahoituksen ja muiden resurssien järjestämisestä, yrityksen pyörittämisen arjesta ja yrityksen perustamisen vaiheista. Eroja ei havaittu tarkasteltaessa mielipide-eroja yrittäjyyskursseja suorittaneiden ja suorittamattomien välillä yrittäjyysopetuksen sisällöstä. Sen sijaan yrittäjäperheistä tulevien ja muiden vastaajien välillä oli pieniä poikkeavuuksia mielipiteissä. Yrittäjäperhetaustaiset pitivät opettajan yrittäjyyskokemusta ja liikeidean kehittelemistä hie- man vähemmän tärkeinä kuin ne vastaajat, joilla ei ollut kokemusta yrittäjyydestä perheensä kautta.

Vastaajista noin 60 % olivat tietoisia Saimaan ammattikorkeakoulun yrityshautomotoiminnasta ja reilut 10 % oli harkinnut yrityshautomo hyödyntämistä yritystä perustettaessa. Suuntautumisvaihtoehdoittain ei löytynyt eroja vastaajien tiedossa yrityshautomon toiminnasta, mutta selviä eroja havaittiin vastaajien vuosiaستهita tarkasteltaessa. Suhteessa huonoin tieto oli 1. vuoden opiskelijoilla (36,4 %) ja paras 3. ja 4.vuosiasteen opiskelijoilla, joilla molemmilla se oli yli 80 %.

Tutkimus onnistui loppujen lopuksi melko hyvin. Vastaajia olisi saanut olla enemmän, mutta tämän tyyppisissä kyselyissä on vaikea saada tarpeeksi vastaajia. Jonkinlainen arvottava palkinto olisi ehkä lisännyt vastaajamäärää jonkin verran. Kyselyssä olisi voitu lisäksi tiedustella yrittäjyyteen liittyviä kursseja käyneiltä vastaajilta heidän mielipiteitään saamansa yrittäjyysopetuksen tasosta.

5.2 Toimenpide-ehdotukset

Rahoituksen ja resurssien puutetta pidettiin merkittävimpana esteenä yrittäjyydelle ja samalla niiden järjestämisestä kaivattiin tietoa yrittäjyysopetuksessa. Tähän tekijään kannattaa kiinnittää huomiota, että saadaan opiskelijoiden halukkuus yrittäjyyttä kohtaan nousemaan. Hyvää liikeideaa pidettiin tärkeänä menestyvälle yrittäjälle ja noin 13 % piti liikeideaa merkittävänä esteenä yrittäjyydelle. Opiskelijoille pitäisi selventää, millainen on hyvä ja menestyvä liikeidea ja myös muistuttaa, ettei liikeideaa tarvitse välttämättä olla ollenkaan, sillä valmiin, toimivan yrityksen ostaminen on myös mahdollista.

Yrittäjäperhetaustaiset henkilöt suhtautuvat yrittäjyyteen myönteisemmin kuin ne, joilla ei ole kokemusta yrittäjyydestä oman perheensä kautta. Pitäisi pohtia kuinka ei-yrittäjäperhetaustaisille opiskelijoille saataisiin myös käytännön kokemusta yrittäjyyden arjesta. Epätietoisuus lisää epävarmuutta ja tavallinen palkkatyö vakaudellaan ja säännöllisyydellään houkuttelee enemmän. Usein yrittäjyyden opettajat kutsuvat yrittäjiä vierailemaan yrittäjyystunneilla, mutta ehkä tehokkaampaa yrittäjyyskoulutusta olisi patistaa opiskelijoita vierailemaan yrityksiin.

Yrityshautomon huono tunnettuus oli hieman yllättävä tutkimustulos, mutta toisaalta sitä hieman selittää se, että yrityshautomon markkinointi painottuu opiskelijien loppuvaiheeseen. Yrityshautomon markkinointia tulisi lisätä jokaisella vuosiaasteella, sillä jokaisen opiskelijan pitäisi olla tietoinen yrityshautomosta ja sen toiminnasta. Tässä tutkimuksessa 1. vuosiasteen opiskelijoilla oli vahva yrittäjäyshalukkuus, mutta heillä oli myös huonoin tietoisuus yrityshautomon toiminnasta. Opiskelijoille pitää painottaa, että yrityshautomo on turvallinen menetelmä kokeilla yrittäjyyttä ja yrittäjänä toimimista.

KUVAT

Kuva 1. Prosessimalli yrittäjäksi ryhtymisestä, s. 25

KUVIOT

- Kuvio 1. Vastaajien sukupuoli suuntautumisvaihtoehdon mukaan, s. 29
Kuvio 2. Vastaajien vuosiaste suuntautumisvaihtoehdon mukaan, s. 30
Kuvio 3. Vastaajat yrittäjyysaikomusten mukaan, s. 31
Kuvio 4. Yrittäjyysaikomukset suuntautumisvaihtoehdon mukaan, s. 32
Kuvio 5. Yrittäjyysinnostus vuosiasteittain, s. 33
Kuvio 6. Yrittäjän menestystekijät, s. 32
Kuvio 7. Miesten mielestä tärkeimmät yrittäjän menestystekijät, s. 36
Kuvio 8. Naisten mielestä tärkeimmät yrittäjän menestystekijät, s. 36
Kuvio 9. Yrittäjän menestystekijät (yrittäjäperhetaustaiset), s. 37
Kuvio 10. Yrittäjän menestystekijät (ei-yrittäjäperhetaustaiset), s. 38
Kuvio 11. Nuorten yrittäjyyden esteet, s. 39
Kuvio 12. Merkittävimmät esteet yrittäjyydelle (miehet), s. 40
Kuvio 13. Merkittävimmät esteet yrittäjyydelle (naiset), s. 40
Kuvio 14. Nuorten yrittäjyysesteet (yrittäjäperhetaustaiset), s. 41
Kuvio 15. Nuorten yrittäjyysesteet (ei-yrittäjäperhetaustaiset), s. 42
Kuvio 16. Yrittäjyysopetuksen sisältö, s. 44
Kuvio 17. Yrittäjyysopetuksen sisältö (yrittäjyyteen liittyviä kursseja suorittamattomat), s. 45
Kuvio 18. Yrittäjyysopetuksen sisältö (yrittäjyyteen liittyviä kursseja suorittaneet), s. 46
Kuvio 19. Yrittäjyysopetuksen sisältö (yrittäjäperhetaustaiset), s. 46
Kuvio 20. Yrittäjyysopetuksen sisältö (ei-yrittäjäperhetaustaiset), s. 47

LÄHTEET

Ahloth K. & Manninen P. & Nieminen T. & Väisänen S. 2006. Starttihakemökonsepti Hämeen ammattikorkeakoulussa. Teoksessa Kyrö, P & Ripatti, A (toim.) Yrittäjyyskasvatuksen uusia tuulia. Hämeenlinna, 146–171.

Etusivu. Opetusministeriön verkkolehden artikkeli. Korkeakouluopiskelijoita kannustetaan yrittäjyyteen. 2008
<http://www.minedu.fi/etusivu/arkisto/2008/3010/korkeakouluuyrittajyys.html?lang=fi> (Luettu 19.10.2009).

European comission. Policy areas. Enterprise policy. Directory.
http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/charter_directory/en/education/inland.htm#education (Luettu 3.9.2009).

Holm, P. 2000. Yrittäjäksi ryhtymisen taloudelliset kannustimet. Suomen Yrittäjien tutkimuksia 2000.
<http://www.yrittajat.fi/File/04d9b217-af08-4632-84ab-b149973b4265/yritkyn.pdf> (Luettu 19.10.2009)

Huuskonen, V. 1992 Yrittäjäksi ryhtyminen – teoreettinen viitekehys ja sen koettelu. Turun kauppakorkeakoulun julkaisuja A-2. Turku.

Kyrö, P & Ripatti, A (toim.). 2006. Yrittäjyyskasvatuksen uusia tuulia. Tampereen yliopisto kauppakorkeakoulun yrittäjyyskasvatuksen julkaisusarja 4/2006. Hämeenlinna.

Kyrö, P. & Lehtonen, H. & Ristimäki, K. (toim.) 2007. Yrittäjyyskasvatuksen monia suuntia. Tampereen yliopiston kauppakorkeakoulun yrittäjyyskasvatuksen julkaisuja 5/2007. Tampere.

Mustonen, S. & Gustafsson-Pesonen, A. 2007. Oppilaitosten yrittäjyyskoulutuksen kehittämishanke 2004–2006 Etelä-Savon alueella; Tavoitteiden, toimenpiteiden ja vaikuttavuuden arviointi. Helsingin Kauppakorkeakoulun pienyrityskeskuksen julkaisuja N-63. Mikkeli.

Mäki, K & Vafidis, A. 2000. Yrittäjyys ja sen edistäminen Turun kauppakorkeakoululaisten näkökulmasta. Turun kauppakorkeakoulun yritystoiminnan tutkimus- ja koulutuskeskuksen tutkimusraportteja B2/2000. Turku.

Pihkala, J. 2007. Yrittäjyyskoulutuksen vaikutukset opiskelijoiden yrittäjyysintentioniin. Teoksessa Kyrö, P. & Lehtonen, H. & Ristimäki, K. (toim.) 2007. Yrittäjyyskasvatuksen monia suuntia. Tampereen yliopiston kauppakorkeakoulun yrittäjyyskasvatuksen julkaisuja 5/2007. Tampere, 160–170.

Pitkänen, S. & Vesala, K. 1996. Yrittäjyysmotivaatio Kymen ja Vaasan lääneissä. Vertaileva tutkimus yrittäjyyteen ohjaavista tekijöistä. 2.p. Lappeenranta. Lappeenrannan teknillisen korkeakoulun tuotantotalouden osaston tutkimus. Nro 9. 117s.

Remes, L. & Pakarinen, V. 2007. Agendi Modus; Yrittäjyyskasvatusta Etelä-Karjalassa; Yrittäjyys, koulut ja yrittäjyyskasvatuksen hanketoiminta. Lappeenrannan teknillisen yliopiston koulutus- ja kehittämiskeskuksen julkaisuja 10. Lappeenranta

Ristimäki, K. 2007. Yrittäjyyskasvatuksen osalliset. Teoksessa Kyrö, P. & Lehtonen, H. & Ristimäki, K. (toim.) Yrittäjyyskasvatuksen monia suuntia. Tampere, 32–43.

Römer-Paakkanen, T. 2006. Opettajien yrittäjyyden jatko-opinnot Jyväskylän yliopistossa: Yrittäjyyden säteilyttäminen kaikkeen opetukseen. Teoksessa Kyrö, P & Ripatti, A (toim.) Yrittäjyyskasvatuksen uusia tuulia. Hämeenlinna, 184–206.

Römer- Paakkanen, T. 2007. Korkeakouluopiskelijoiden käsityksiä yrittäjän ammatista uravaihtoehtona. Teoksessa Kyrö, P. & Lehtonen, H. & Ristimäki, K. (toim.) Yrittäjyyskasvatuksen monia suuntia. Tampere, 172–195.

Saurio, S. 2003. Yrittäjyyden edistäminen ja yrityshautomotoiminta ammattikorkeakouluympäristössä. Satakunnan ammattikorkeakoulun tutkimuksia 1/2003. Pori.

Seikkula-Leino, J. 2007. Yrittäjyyskasvatuksen kehittyminen opetussuunnitelmaudistuksessa. Teoksessa Kyrö, P. & Lehtonen, H. & Ristimäki, K. (toim.) 2007. Yrittäjyyskasvatuksen monia suuntia. Tampereen yliopiston kauppakorkeakoulun yrittäjyyskasvatuksen julkaisuja 5/2007. Tampere. 104–127.

Turtiainen, J. 2002. Kaakkois-Suomen yrittäjyys selvitys; yrittäjyyskasvatus ja -koulutuskysely oppilaitoksille. Kaakkois-Suomen Te-keskuksen julkaisuja 9. Kouvola.

Vesalainen J. & Ristimäki K. & Luoto S. & Kohtamäki M. 2006. Yrittäjyyden ja innovatiivisuuden edistäminen yliopistossa. Teoksessa Kyrö, P & Ripatti, A (toim.) Yrittäjyyskasvatuksen uusia tuulia. Hämeenlinna, 58–94.

Wilska, T-A. (toim.) 2004 Oman elämänsä yrittäjät? Opetusministeriön nuorisosiain neuvottelukunnan julkaisuja 28. Nuorisotutkimusverkoston/Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 44.
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisoasiain_neuvottelukunta/julkaisut/barometrit/liitteet/barometri2004.pdf (Luettu 20.10.2009).

Yrityshautomo. Saimaan ammattikorkeakoulu.
<http://www.saimia.fi/yrityshautomo/?sivu=etusivu> (Luettu 8.10.2009).

Hei!

Olen kansainvälisen kaupan opiskelija ja teen tutkimusta Saimaan ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoiden yrittäjyyshalukkuudesta. Toivoisin, että vastaisit kyselyyn, sillä jokainen vastaus on tutkimuksen onnistumisen kannalta tärkeä.

Vastaukset käsittelen luottamuksellisesti ja tulen hyödyntämään niitä opinnäytetyössäni. Aineiston raportoinnissa ei tule ilmi vastaajien henkilöllisyyttä eikä yksittäisiä vastauksia.

Linkistä pääsee vastaamaan kyselyyn. Vastaaminen vie noin 5 minuuttia.

Vastausaikaa on 18.10. asti. Kiitokset vastauksista jo etukäteen!

Terveisin,
Henna Honkanen
henna.honkanen@student.saimia.fi

Mikäli sinulla on kysyttävää ja/tai kommentoitavaa, voit ottaa minuun yhteyttä sähköpostitse.

KYSELY YRITTÄJYYSHALUKKUUDESTA LIIKETALOU- DEN OPISKELIJOILLE

ALKUTIEDOT

1. Sukupuoli

- Nainen
- Mies

2. Vuosiaste

- 1.
- 2.
- 3.
- 4. tai enemmän

3. Suuntautumisvaihtoehto

- Markkinointi
- Laskentatoimi
- Juridiikka
- Kansainvälinen kauppa/International business
- Venäjän-kauppa

YLEISET MIELIPITEET YRITTÄJYYDESTÄ

4. Omistatko mahdollisesti oman yrityksen?

- Kyllä
- Ei

5. Onko tulevaisuudessa suunnitelmia ryhtyä yrittäjäksi?

- Kyllä
- Ei
- Ehkä

6. Löytyykö perheestäsi yrittäjiä?

- Kyllä
- Ei

7. Tärkeimmät yrittäjän menestystekijät (valitse kolme omasta mielestäsi tärkeintä)

- Riskisuuntautuneisuus
- Ahkeruus
- Itsenäisyys
- Vallanhalu
- Tahto hallita omaa elämää
- Rohkeus
- Aikaisemmat kokemukset työelämästä
- Aikaisemmat kokemukset yritysmaailmasta
- Hyvä liikeidea
- Joku muu, mikä? _____

8. Merkittävimmät esteet nuorten yrittäjyydelle (valitse kolme omasta mielestäsi tärkeintä)

- Ei tarpeeksi kokemusta yritysmaailmasta
- Ei tarpeeksi kokemusta työelämästä
- Liian sitovaa ja aikaa vievää työtä
- Ei liikeideaa
- Rahan ja muiden resurssien puute
- Liian riskialtista
- Negatiiviset mielikuvat yrittäjyydestä
- Liian vähän yrittäjyysopetusta
- Joku muu, mikä? _____

YRITTÄJYYSKOULUTUS

9. Oletko suorittanut opiskelusi aikana yrittäjyyteen ja yrityksen perustamiseen liittyviä kursseja?

- Kyllä
- Ei

10. Mitä yrittäjyysopetuksen pitäisi sisältää? (Valitse kolme omasta mielestäsi tärkeintä)

- Tosielämän tarinoita yritysmaailmasta
- Yrityksen perustamisen vaiheet
- Liikeidean keksiminen ja kehittäminen
- Tietoa rahoituksen ja muiden resurssien järjestämisestä
- Tietoa yrityksen pyörittämisen arjesta
- Tietoa siitä, miten jo olemassa olevan yrityksen ostaminen käytännössä tapahtuu
- Opettajalla pitäisi olla yrittäjyyskokemusta
- Jotain muuta, mitä? _____

11. Oletko tietoinen koulumme opiskelijoille tarjoamasta yrityshautomotoiminnasta?

- Kyllä
- Ei

12. Oletko harkinnut käyttäväsi yrityshautomoa?

- Kyllä
- Ei

			Onko tulevaisuudessa suunnitelmia ryhtyä yrittäjäksi			Total
			Kyllä	Ei	Ehkä	
Vastaajan sukupuoli	Mies	Count	3	3	9	15
		Expected Count	1,1	4,6	9,3	15,0
		% within Vastaajan sukupuoli	20,0%	20,0%	60,0%	100,0%
Nainen		Count	1	14	25	40
		Expected Count	2,9	12,4	24,7	40,0
		% within Vastaajan sukupuoli	2,5%	35,0%	62,5%	100,0%
Total		Count	4	17	34	55
		Expected Count	4,0	17,0	34,0	55,0
		% within Vastaajan sukupuoli	7,3%	30,9%	61,8%	100,0%

LIITE 4
4 (11)

			Onko tulevaisuudessa suunnitelmia ryhtyä yrittäjäksi			Total
			Kyllä	Ei	Ehkä	
Vastaajan suuntau- tumis- vaihtoehto	Markkinointi	Count	0	5	9	14
		Expected Count	1,1	4,2	8,7	14,0
		% within Vastaajan koulutusohjelma	,0%	35,7%	64,3%	100,0%
	Laskentatoimi	Count	2	5	9	16
		Expected Count	1,2	4,8	10,0	16,0
		% within Vastaajan koulutusohjelma	12,5%	31,3%	56,3%	100,0%
	Juridiikka	Count	1	4	10	15
		Expected Count	1,1	4,5	9,3	15,0
		% within Vastaajan koulutusohjelma	6,7%	26,7%	66,7%	100,0%
	Kansainvälinen kauppa/International business	Count	1	2	5	8
		Expected Count	,6	2,4	5,0	8,0
		% within Vastaajan koulutusohjelma	12,5%	25,0%	62,5%	100,0%
Total	Count	4	16	33	53	
	Expected Count	4,0	16,0	33,0	53,0	
	% within Vastaajan koulutusohjelma	7,5%	30,2%	62,3%	100,0%	

			Onko tulevaisuudessa suunnitelmia ryhtyä yrittäjäksi			Total
			Kyllä	Ei	Ehkä	
Vastaa- jan vuosiaste	1. vuosiaste	Count	3	5	14	22
		Expected	1,6	6,8	13,6	22,0
		Count				
		% within Vastaaajan vuosiaste	13,6%	22,7%	63,6%	100,0%
2. vuosiaste		Count	1	6	6	13
		Expected	,9	4,0	8,0	13,0
		Count				
		% within Vastaaajan vuosiaste	7,7%	46,2%	46,2%	100,0%
3. vuosiaste		Count	0	5	9	14
		Expected	1,0	4,3	8,7	14,0
		Count				
		% within Vastaaajan vuosiaste	,0%	35,7%	64,3%	100,0%
4. vuosiaste tai enemmän		Count	0	1	5	6
		Expected	,4	1,9	3,7	6,0
		Count				
		% within Vastaaajan vuosiaste	,0%	16,7%	83,3%	100,0%
Total		Count	4	17	34	55
		Expected	4,0	17,0	34,0	55,0
		Count				
		% within Vastaaajan vuosiaste	7,3%	30,9%	61,8%	100,0%

			Onko tulevaisuudessa suunnitelmia ryh- tyä yrittäjäksi			Total
			Kyllä	Ei	Ehkä	
Onko per- heessä yrittäjiä	Kyllä	Count	3	4	14	21
		Expected Count	1,6	6,6	12,8	21,0
		% within Onko per- heessä yrittäjiä	14,3%	19,0%	66,7%	100,0%
	Ei	Count	1	13	19	33
		Expected Count	2,4	10,4	20,2	33,0
		% within Onko per- heessä yrittäjiä	3,0%	39,4%	57,6%	100,0%
Total		Count	4	17	33	54
		Expected Count	4,0	17,0	33,0	54,0
		% within Onko per- heessä yrittäjiä	7,4%	31,5%	61,1%	100,0%

LIITE 7
7 (11)

			Onko vastaaja suorittanut yrittäjyyteen liittyviä kursseja		Total
			Kyllä	Ei	
Vastaajan vuosiaste	1. vuosiaste	Count	5	17	22
		Expected Count	11,2	10,8	22,0
		% within Vastaajan vuosiaste	22,7%	77,3%	100,0%
	2. vuosiaste	Count	6	7	13
		Expected Count	6,6	6,4	13,0
		% within Vastaajan vuosiaste	46,2%	53,8%	100,0%
	3. vuosiaste	Count	11	3	14
		Expected Count	7,1	6,9	14,0
		% within Vastaajan vuosiaste	78,6%	21,4%	100,0%
	4. vuosiaste tai enemmän	Count	6	0	6
		Expected Count	3,1	2,9	6,0
		% within Vastaajan vuosiaste	100,0%	,0%	100,0%
Total	Count	28	27	55	
	Expected Count	28,0	27,0	55,0	
	% within Vastaajan vuosiaste	50,9%	49,1%	100,0%	

LIITE 8
8 (11)

		Onko tulevaisuudessa suunnitelmia ryhtyä yrittäjäksi			Total	
		Kyllä	Ei	Ehkä		
Onko vastaaja suorittanut yrittäjyyteen liittyviä kursseja	Kyllä	Count	1	9	18	28
		Expected	2,0	8,7	17,3	28,0
		Count				
		% within Onko vastaaja suorittanut yrittäjyyteen liittyviä kursseja	3,6%	32,1%	64,3%	100,0%
Ei		Count	3	8	16	27
		Expected	2,0	8,3	16,7	27,0
		Count				
		% within Onko vastaaja suorittanut yrittäjyyteen liittyviä kursseja	11,1%	29,6%	59,3%	100,0%
Total		Count	4	17	34	55
		Expected	4,0	17,0	34,0	55,0
		Count				
		% within Onko vastaaja suorittanut yrittäjyyteen liittyviä kursseja	7,3%	30,9%	61,8%	100,0%

			Onko vastaaja harkinnut käyttävänsä yrityshautomoa		Total
			Kyllä	Ei	
Onko tulevaisuudessa suunnitelmia ryhtyä yrittäjäksi	Kyllä	Count	0	4	4
		Expected Count	,5	3,5	4,0
		% within Onko tulevaisuudessa suunnitelmia ryhtyä yrittäjäksi	,0%	100,0%	100,0%
	Ei	Count	0	17	17
		Expected Count	2,2	14,8	17,0
		% within Onko tulevaisuudessa suunnitelmia ryhtyä yrittäjäksi	,0%	100,0%	100,0%
	Ehkä	Count	7	27	34
		Expected Count	4,3	29,7	34,0
		% within Onko tulevaisuudessa suunnitelmia ryhtyä yrittäjäksi	20,6%	79,4%	100,0%
Total	Count	7	48	55	
	Expected Count	7,0	48,0	55,0	
	% within Onko tulevaisuudessa suunnitelmia ryhtyä yrittäjäksi	12,7%	87,3%	100,0%	

			Vastaajan vuosiaste				Total
			1. vuosiaste	2. vuosiaste	3. vuosiaste	4. vuosiaste tai enemmän	
Onko vastaaja tietoinen koulumme yrityshautomotoiminnasta	Kyllä	Count	8	8	12	5	33
		Expected Count	13,2	7,8	8,4	3,6	33,0
		% within Tietoisuus yrityshautomosta	24,2%	24,2%	36,4%	15,2%	100,0%
		% within Vuosiaste	36,4%	61,5%	85,7%	83,3%	60,0%
		% of Total	14,5%	14,5%	21,8%	9,1%	60,0%
	Ei	Count	14	5	2	1	22
		Expected Count	8,8	5,2	5,6	2,4	22,0
		% within Tietoisuus yrityshautomosta	63,6%	22,7%	9,1%	4,5%	100,0%
		% within Vuosiaste	63,6%	38,5%	14,3%	16,7%	40,0%
		% of Total	25,5%	9,1%	3,6%	1,8%	40,0%
Total	Count	22	13	14	6	55	
	Expected Count	22,0	13,0	14,0	6,0	55,0	
	% within Tietoisuus yrityshautomosta	40,0%	23,6%	25,5%	10,9%	100,0%	
	% within Vuosiaste	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	40,0%	23,6%	25,5%	10,9%	100,0%	

			Vastaajan suuntautumisvaihtoehto				Total
			Markki- nointi	Lasken- tatoimi	Juridiik- ka	Kan- sainväli- nen kauppa	
Onko vas- taaja tie- toinen koulumme yritys- hautomo- toiminnas- ta	Kyllä	Count	9	8	9	6	32
		Expected Count	8,5	9,7	9,1	4,8	32,0
		% within Onko vastaaja tietoinen koulumme yritys- hautomotoimin- nasta	28,1%	25,0%	28,1%	18,8%	100,0%
		% within Vastaajan suuntautumisvaih- toehto	64,3%	50,0%	60,0%	75,0%	60,4%
		% of Total	17,0%	15,1%	17,0%	11,3%	60,4%
	Ei	Count	5	8	6	2	21
		Expected Count	5,5	6,3	5,9	3,2	21,0
		% within Onko vastaaja tietoinen koulumme yritys- hautomotoimin- nasta	23,8%	38,1%	28,6%	9,5%	100,0%
		% within Vastaajan suuntautumisvaih- toehto	35,7%	50,0%	40,0%	25,0%	39,6%
		% of Total	9,4%	15,1%	11,3%	3,8%	39,6%
Total		Count	14	16	15	8	53
		Expected Count	14,0	16,0	15,0	8,0	53,0
		% within Onko vastaaja tietoinen koulumme yritys- hautomotoimin- nasta	26,4%	30,2%	28,3%	15,1%	100,0%
		% within Vastaajan suuntautumisvaih- toehto	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	26,4%	30,2%	28,3%	15,1%	100,0%

